

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2557

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2557

ญาณี ช่อสูงเนิน. (2557). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
เล่นิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:

อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา, อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยทำการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละประมาณ 45 นาที ได้รับทั้งสิ้น 24 ครั้งในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 10.00 – 10.45 น. ของทุกวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ และแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีความเชื่อมั่น .90 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้ t-test for dependent-samples

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับดีมากหลังจากการทดลอง และการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ โดยรวมสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE PROBLEM SOLVING ABILITY OF YOUNG CHILDREN ENGAGING IN
LISTENNING TO THE STORY WITH CRAFT ACTIVITY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2014

Yanee Chosungnoen. (2014). **The Problem Solving Ability of Young Children Engaging in Listenning to the Story with Craft Activity**. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood).

Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:

Dr.Rachan Boonthima, Dr.Patana Chutpong.

The objectives of this study were to study and compare problem solving ability of young children before and after engaging in listenning to the story with craft activity. Subjects were 24 boys and girls, 5-6 years old, who were in Kindergarten 3 in second semester academic year 2013 at Satit Chandrasem University Laboraty school which selected by purposive sampling. The experiment was last for 8 consecutive weeks 3 times per week, 45 minutes per day. Research tools were ; 1) Lesson Plan for Craft Activity with Listenning to the Story and 2) The Problem Solving Ability Test for Young Children developed by researcher had reliability .90. It was One-Group Pretest-Posttest Design. The data were analyzed by t-test for Dependent Samples.

The results shown that ; 1) The level of problem solving ability of young children at fare level before engaging in listenning to the story with craft activity moved to excellent level after. 2) Problem solving ability of young children after engaging in listenning to the story with craft activity significantly higher than before at .05 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
ของ
ญาณี ช่อสูงเนิน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. พัฒนา ชัชพงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พัฒนา ชัชพงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิด และตรวจปรับข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรีย์ ร่วมคิด รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย วรภิเกษมสกุล อาจารย์ธีรภรณ์ ภักดี อาจารย์วรรณภา มั่งมุ่นแวน อาจารย์ดารา วิมลอักษร อาจารย์กฤตธัตถุณห์ ตัญหาต ที่ได้กรุณาพิจารณาตรวจและให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ อย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูและเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ได้ให้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยจนสำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ให้ประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่าอย่างยิ่งกับผู้วิจัยจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบคุณพี่น้อง เพื่อนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่ได้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นกำลังใจตลอดมา ตลอดจนทุกท่านที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ ของคุณแม่นิทราร ช่อสูงเนิน และคุณพ่อคุณชฎี ช่อสูงเนิน ที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น และให้โอกาสทางการศึกษา อีกทั้งพระคุณของครูอาจารย์ทุกท่านในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ญาติ ช่อสูงเนิน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา.....	7
ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา.....	7
ความสำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหา.....	8
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา.....	9
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา.....	11
วิธีการและขั้นตอนในการแก้ปัญหา.....	13
การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา.....	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะประดิษฐ์.....	24
ความหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	24
จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	24
ประเภทของวัสดุที่ใช้ในกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	26
แนวการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	28
บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นนิทาน.....	32
ความหมายของนิทาน.....	32
ความหมายของการเล่นนิทาน.....	32
ประเภทของนิทาน.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
จุดประสงค์ของการเล่นนิทาน.....	34
คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย.....	35
เทคนิควิธีในการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน.....	38
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
การกำหนดประชากรและการกลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การดำเนินการทดลอง.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	51
สรุปผลการวิจัย.....	52
อภิปรายผลการวิจัย.....	53
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	56
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	56
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	57
บรรณานุกรม.....	58
ภาคผนวก.....	62
ภาคผนวก ก.....	63
ภาคผนวก ข.....	75
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	85

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 กรอบแนวคิดขั้นตอนการแก้ปัญหาขนาดของทอแรนซ์.....	13
2 แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัย.....	43
3 กำหนดการใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์.....	44
4 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหารายสถานการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบการเล่นิทานก่อนและหลังการทดลอง.....	49
5 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลัง กิจกรรมเล่นิทานประกอบการศิลปประดิษฐ์.....	50

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
-----------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปสู่โลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องการบุคคลที่รอบรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในวงกว้าง (วิจารณ์ พานิช. 2555: 11) ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กล่าวถึงภาวะที่จะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะการที่จะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ และได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความรู้และทักษะ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2554: 2-8) สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาพัฒนาผู้เรียน เน้นทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังนั้นการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยแห่งช่วงพลังแห่งความเติบโตของงานสำหรับชีวิตและเป็นช่วงชั้นสำคัญที่สุดของการพัฒนาร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา (ธีรภรณ์ ภักดี. 2550: 3) และกระทรวง ศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในวัยเด็กโดยกำหนดให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ข้อ 10 ที่ว่าเด็กปฐมวัยต้องมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย (กรมวิชาการ. 2546: 9) การแก้ปัญหาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการคิดที่เพราะการดำรงชีวิตต้องเผชิญกับปัญหา และใช้ความคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหามีใช้เพียงรู้จักคิดและใช้สมอง หรือมุ่งพัฒนาสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องพัฒนาทั้งเจตคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคม (ทิสนา แคมมณี. 2544: 103-104) นอกจากนี้ดิวอี้ (Dewey) ได้กล่าวถึงเป้าหมายแรกของการศึกษาว่าให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ และการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคควรเริ่มฝึกฝนตั้งแต่ปฐมวัย เพราะประสบการณ์และการเรียนรู้ที่เด็กได้รับหรือสะสมในช่วงนี้จะมามีอิทธิพลต่อพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป

ความสามารถในการแก้ปัญหามีความสำคัญที่ควรพัฒนาตั้งแต่เด็ก แต่ในสภาพจริงเด็กไทยประสบปัญหาในการแก้ปัญหาเนื่องจากระบบและบริบทสังคมไม่เอื้อให้คิด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550: 34) จากการศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดของเด็กไทยของ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ (2545: 75) พบว่าการเรียนรู้ของเด็กจะคอยทำตามคำสั่งของครูหรือลอกเลียนแบบเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้เด็กไม่สามารถคิดได้ด้วยตนเอง ทำให้ขาดความสามารถ

ในการคิด และจากรายงานการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2551 (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 68-92) พบว่า เด็กที่สำเร็จการศึกษามีพัฒนาการด้านสติปัญญาต่ำกว่าด้านอื่น พิจารณารายด้านพบว่าด้านที่เด็กมีความสามารถต่ำที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับวัยจึงเป็นสิ่งที่ครูควรหาวิธีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กเป็นพื้นฐานสำคัญต่ออนาคต บุคคลที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัยนั้นมีวิธีการแก้ปัญหาที่จำกัด เด็กจะเริ่มแก้ปัญห ด้วยการลองผิดลองถูกและใช้การสังเกตเพื่อจดจำวิธีแก้ปัญหา นั้น เด็กไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบเพราะเด็กมีข้อมูลความรู้น้อย มีวุฒิภาวะไม่มาก พอที่จะแก้ปัญหา ครูมีส่วนช่วยเด็กได้มากในแง่ของการสนับสนุนและจัดกระบวนการสอนเพื่อฝึกให้เด็กคิด (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545: 40) ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์ กิจกรรมที่หลากหลายในการกระตุ้นให้เด็กคิดและแก้ปัญหาและได้พัฒนาทักษะพื้นฐานทุกด้าน โดยครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหาประสบการณ์ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสรับรู้สิ่งแวดล้อมและสังคม ประสบการณ์อยู่เสมอเป็นพื้นฐานของการคิดที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นครูต้องมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมที่ต้องอาศัย ทฤษฎีการเรียนรู้ จิตวิทยา ตลอดจนการเลือกสื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก

การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมศิลปะที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาให้แก่เด็กได้ เพราะกระบวนการทำงานศิลปะประดิษฐ์นั้น เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประสบการณ์ บูรณาการความคิดและจินตนาการเข้าด้วยกัน เป็นการช่วยพัฒนาด้านสติปัญญาโดยตรง ประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะนั้น เด็กจะต้องคิด สำรวจตรวจสอบ สร้างสรรค์ ออกแบบให้สัมพันธ์กับวัสดุเป็นการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการกระทำจริง และมีประสบการณ์ตรง ให้เด็กเรียนรู้ เด็กได้เล่น สำรวจ ทดลอง มีโอกาสเลือกตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 36-37) กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จะช่วยส่งเสริมให้สามารถฝึกทักษะการใช้สื่อและความคิด เพราะงานศิลปะประดิษฐ์ไม่ได้มุ่งเน้นให้เด็กแสดงออกทางศิลปะเพียงอย่างเดียวแต่จะเน้นให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานที่มีกระบวนการหรือมีขั้นตอนและตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วย (ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. 2532: 15) กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ส่งเสริมให้สามารถดัดแปลงและประดิษฐ์สร้างสรรค์ การสร้างสรรค์เป็นการรู้จักดัดแปลง ตกแต่งหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ซึ่งย่อมมีผลต่อเนื่องไปสู่ความรู้สึกรู้จักคิดและแสดงออกในรูปแบบต่างๆทั้งในแง่รูปร่าง รูปทรง สี วิธีการและเนื้อหา การสร้างสรรค์ในแต่ละกิจกรรมต้องใช้การคิดหลายด้านทั้งคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เปรียบเทียบคุณสมบัติ ปริมาณและคุณภาพนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหานั้นแน่นอน (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 143-144, 146)

นิทานเป็นสื่อที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเพราะนิทานเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ สนุกสนาน เพลิดเพลิน นิทานแต่ละเรื่องจัดเป็นสิ่งที่เร้าที่สุดในการฝึกให้เด็กคิด เพราะเนื้อเรื่องจากนิทาน ซึ่งครูเล่าที่มีการถามนำเด็กให้เกิดการคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ทบทวนความเข้าใจของตนเอง และพยายามคิดเพื่อจะหาคำตอบมาตอบคำถามของครูให้ได้ นอกจากนี้การใช้คำถามเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งของการสอน ซึ่งเป็นวิธีที่ดีในการสื่อสารกับผู้เรียนและจุดประกายไปสู่คำถามอื่นหรือความสนใจในการค้นคว้าหาคำตอบที่ถูกต้อง รวมทั้งการให้โอกาสผู้เรียนได้พูดถึงความคิดและลงมือกระทำตามความคิดของตนเอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ขณะที่ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง และใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดตาม และใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้เด็กคิดแก้ปัญหา ค้นหาคำตอบ จากสถานการณ์ในนิทาน นอกจากนี้การใช้นิทานประกอบกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จะทำให้เด็กได้เรียนรู้การแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติจากวัสดุ อุปกรณ์ที่ครูจัดเตรียมไว้ การใช้นิทานร่วมกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ย่อมส่งผลให้เด็กเกิดความสนใจเรียนรู้คำถามหรือปัญหาจากนิทานนำไปสู่การวางแผนตัดสินใจ ค้นหาคำตอบหรือแก้ปัญหา เด็กได้คิดอย่างหลากหลายในการลงมือประดิษฐ์ ทั้งการออกแบบเลือกวัสดุ หรือหาวัสดุอุปกรณ์ทดแทนเมื่อขาดวัสดุที่ต้องการเพื่อให้ผลงานประดิษฐ์นั้นมีความสมบูรณ์ จึงต้องใช้ความสามารถที่หลากหลายในการตัดสินใจ และแก้ปัญหา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ เมื่อนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยจะส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นหรือไม่ ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านอื่นๆ ของเด็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้กับครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับเด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Porpostive Sampling)

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งจัดกระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละประมาณ 45 นาที ได้รับทั้งสิ้น 24 ครั้งในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 10.00 – 10.45 น. ของทุกวัน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง การแสดงออกในการหาคำตอบแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็ก และเด็กสามารถเลือกกระทำหรือปฏิบัติเพื่อให้พ้นอุปสรรคในการปฏิบัติด้วยตนเอง วัดได้จากแบบทดสอบความสามารถการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย เป็นคำถามสถานการณ์จำนวน 20 ข้อ ให้เด็กตอบคำถามข้อละไม่เกิน 1 นาทีแล้วนำคำตอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ ได้แก่ 0 คะแนน แทนการแก้ปัญหาไม่ได้ 1 คะแนน แทนการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม และ 2 คะแนน แทนการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

การจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการเล่นิทานที่มีสถานการณ์ให้เด็กแก้ปัญหาจากการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ โดยตัดสินใจเลือกใช้วัสดุที่ครูจัดเตรียมไว้ ครูมีบทบาทกระตุ้นเด็กโดยใช้คำถามเชื่อมโยงให้คิดแก้ปัญหาจากวัสดุที่กำหนดให้โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

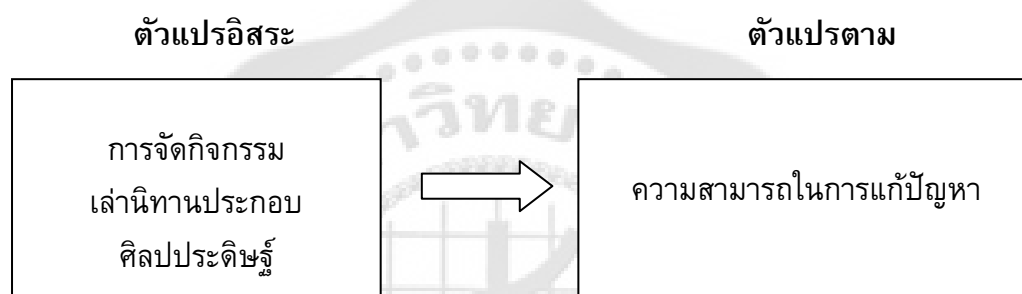
1. **ขั้นนำ** ครูนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเล่นิทาน ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจและคิดพิจารณาตัดสินใจ สร้างผลงานตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์สร้างผลงานตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่กำหนดก่อนเข้าสู่กิจกรรมครูแนะนำกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยตนเองจากวัสดุอุปกรณ์ และข้อตกลง สถานการณ์ หรือเงื่อนไขที่กำหนด โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมและกระตุ้นให้เด็กแก้ปัญหา สร้างสรรค์ผลงาน

3. ขั้นสรุป เด็กนำเสนอผลงานของตนเอง ครูจัดบันทึกเรื่องราวที่เด็กเล่าเกี่ยวกับผลงาน และร่วมกันสรุปถึงการแก้ปัญหาของเด็กในการสร้างผลงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำการจัดกิจกรรมเล่านิทานมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา

- 1.1 ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.2 ความสำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.5 วิธีการและขั้นตอนในการแก้ปัญหา
- 1.6 การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์
- 2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์
- 2.3 ประเภทของวัสดุที่ใช้ในกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์
- 2.4 แนวการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.5 บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นนิทาน

- 3.1 ความหมายของนิทาน
- 3.2 ความหมายของการเล่นนิทาน
- 3.3 ประเภทของนิทาน
- 3.4 จุดประสงค์ของการเล่นนิทาน
- 3.5 คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย
- 3.6 เทคนิควิธีในการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
- 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหา

1. ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 “ปัญหา” หมายถึง ข้อสงสัย ข้อขัดข้อง ความสงสัย สิ่งเข้าใจยาก สิ่งที่ไม่รู้ หรือคำถาม อันได้แก่ ปัญหาเฉพาะหน้า โจทย์ในแบบฝึกหัด หรือข้อสอบเพื่อประเมินผลปัญหาเกิดได้ทุกโอกาสเมื่อมีอุปสรรค จากการศึกษาพบว่า นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนี้

ไอเซนคท์ วิทเบอร์ก และเบิร์น (นุตตองค์ ทัดบัวข้า. 2540: 18; อ้างอิงจาก Eysenck, Wuruburh; & Berne. 1972: 4) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นพฤติกรรมที่เป็นใช้กระบวนการพิจารณาสังเกตปรากฏการณ์ และโครงสร้างของปัญหารวมทั้งใช้กระบวนการคิด เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

แอนเดอร์สัน (ทิตินา แซมมณี; และคณะ. 2544: 81; อ้างอิงจาก Anderson. 1974) อธิบายความสามารถในการแก้ปัญหาไว้ว่า เป็นความพยายามในการปฏิบัติกิจกรรมให้ไปถึงที่หมายโดยในการพิจารณาไตร่ตรอง จากข้อมูล ประสบการณ์ที่ได้รับ

แวน ดิก และคินท์ (ทิตินา แซมมณี; และคณะ. 2544: 81; อ้างอิงจาก Van Dijkand Kintsch. 1983) นิยามไว้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการทางสมองหรือขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการการสอน

เคลาส์มิเออร์ และเฮอร์เบิร์ต (นุตตองค์ ทัดบัวข้า. 2540: 21; อ้างอิงจาก Klausmier; & Herbert. 1985: 6) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสภาวะที่บุคคลหรือกลุ่มปรับสิ่งต่าง ๆ หรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการ

เมย์ (นุตตองค์ ทัดบัวข้า. 2540: 23; อ้างอิงจาก May. 1970: 266) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทางสมองซึ่งเกี่ยวข้องกับการหยั่งเห็น การจินตนาการ การจัดกระทำและการรวบรวมความคิด

บอร์น (บุปผา พรหมศร. 2542: 11; อ้างอิงจาก Bourne. 1971: 9) กล่าวถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาว่าเป็นความสามารถในการจัดกิจกรรมที่เป็นทั้งการแสดงความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิมและส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน นำมาจัดเรียงลำดับใหม่ เพื่อผลของความสำเร็จในจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง

ครูลิขิต และรูดนิค (บุปผา พรหมศร. 2542: 14; อ้างอิงจาก Krulik; & Rudnick. 1993: 6) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้ใช้ความรู้ ทักษะและความเข้าใจเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ในความต้องการของสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน กระบวนการนี้เริ่มต้นด้วยการเผชิญหน้าปัญหาและสิ้นสุด เมื่อบรรลุถึงคำตอบและคำตอบนั้นได้รับการพิจารณาแล้วว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขของปัญหา และสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่

เปลว ปุริสาร (2543: 20) ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการทำงานของสมองที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมช่วย ทั้งทางตรงและทางอ้อมมา

จัดเรียงลำดับให้สอดคล้องกับส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในการพิจารณาโครงสร้างของปัญหา เพื่อคิดหาแนวทางปฏิบัติให้ปัญหานั้นหมดไปและบรรลุจุดหมายที่ต้องการ

เบญจา แสงมลิ (2545: 94) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหาคือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหามากมาย เมื่อพบอุปสรรค สามารถช่วยเหลือตนเองได้จนเป็นผลสำเร็จ

ธีรภรณ์ ภัคที (2550: 29) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหามีถึงความสามารถในการใช้ความคิดและประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่างๆที่เป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ได้มาซึ่งความต้องการ บุคคลจึงพยายามขจัดปัญหาด้วยความคิดจากประสบการณ์ตรงและทางอ้อม เพื่อไปยังจุดหมาย

กวีณา จิตนุพงศ์ (2551: 8) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถของสมองที่ต้องใช้กระบวนการคิดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอาศัยประสบการณ์เดิมและส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหารวมทั้งความสามารถของบุคคลทำให้ปัญหานั้นหมดไป

สรุปได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถของสมองที่ต้องใช้กระบวนการคิด การพิจารณา ไตร่ตรอง และแก้ปัญหา โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ทำให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ

2. ความสำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาและการดำรงชีวิต เพราะผู้ที่สามารถแก้ปัญหาได้จะเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีจึงมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาไว้หลายท่าน ดังนี้

วารี ธีระจิตร (2541: 74-75) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยย่อมมีองค์ประกอบหลายอย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ดี เช่น การให้เด็กมีโอกาสพบกับปัญหา และแก้ปัญหาลดๆ ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กฝึกฝนตนเองในการแก้ปัญหานั้น แต่การแก้ปัญหาของเด็กจะดีหรือไม่ ย่อมต้องอาศัยประสบการณ์เดิม แรงจูงใจในการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา ถ้าได้รับแรงจูงใจสูงเด็กจะสามารถแก้ปัญหานั้นๆ ได้ดี ประกอบกับสิ่งสำคัญอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาของเด็กอีกก็คือ สติปัญญาของเด็กเอง ถ้าเด็กมีสติปัญญาสูงก็จะมีความสามารถในการคิด การรู้จักเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหา หรือมีความสนใจในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

บุษมา พรหมศรี (2542: 18) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะต้องส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และมีผลต่อความสามารถของเด็กในการแก้ปัญหา

เปลว ปุริสาร (2543: 27-28) กล่าวถึงความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา เพราะสภาพสังคมในปัจจุบันล้วนเกี่ยวข้องกับปัญหา การแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญต่อ

เด็กในอนาคตเพราะช่วยลดความกลัวในการเผชิญปัญหา และสามารถนำสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ธีรภรณ์ ภักดี (2550: 30) กล่าวถึงความสำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหาว่าจะสามารถปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก จะช่วยให้เด็กสามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ลีโอนาร์ด, เดอร์แมน และไมล์ (ธีรภรณ์ ภักดี. 2550: 32; อ้างอิงจาก Leonard, Derman; & Miles. 1963: 45) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้มีเจตคติที่ดี
2. เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. เพื่อให้มีการแสดงออกด้านการตัดสินใจแก้ปัญหา
4. เพื่อให้สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัวและชื่นชมในสิ่งเหล่านั้น
5. เพื่อให้มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา
6. เพื่อให้มีความเข้าใจในความรู้และทักษะต่างๆ

สรุปได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหามีความสำคัญทั้งกับตัวเด็กและสังคมที่แวดล้อมเด็กเพราะเด็กที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์อื่นได้

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหาคือความสามารถที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ในการศึกษาครั้งนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีการศึกษา ดังนี้

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ แบ่งออกเป็น 4 ขั้น ตามระดับอายุ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวเพียง 2 ขั้น ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 0 – 7 ปี

ขั้นที่ 1 ระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ (Sensori Motor Stage) ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 2 ปี เด็กจะรู้เฉพาะสิ่งที่ป็นรูปธรรมมีความเจริญอย่างรวดเร็วในด้านความคิดความเข้าใจ การประสานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตาและการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ต่อสภาพที่เป็นจริงรอบตัว เด็กในวัยนี้ชอบทำสิ่งซ้ำๆ เป็นการเลียนแบบ พยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูกเมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แต่ความสามารถในการคิดวางแผนของเด็กยังอยู่ในขีดจำกัด

ขั้นที่ 2 ระยะแก้ปัญหาด้วยการรับรู้ แต่ยังไม่สามารถใช้เหตุผล (Preoperational Stage) อยู่ในช่วงอายุ 2-7 ปี เด็กพยายามแก้ปัญหาแบบของผิดลองถูก แสดงพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย และสามารถแก้ปัญหาด้วยการเปลี่ยนวิธีต่างๆ ความสามารถในการวางแผนมีขีดจำกัด เด็กในวัย 2-4 ปี

เริ่มจะใช้เหตุผลเบื้องต้น ไม่สามารถโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือมากกว่า เพราะเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยึดความคิดของตนเองเป็นส่วนใหญ่และมองไม่เห็นเหตุผลของคนอื่น และเหตุผลของเด็กวัยนี้จึงไม่ค่อยถูกต้องตามความเป็นจริง เด็กในช่วงอายุประมาณ 4 – 7 ปี จะมีความคิดรวบยอดในสิ่งรอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ แต่ยังไม่แจ่มชัดรู้จักแบ่งพวกแบ่งชั้น แต่คิดหรือตัดสินผลของการกระทำต่างๆ จากสิ่งที่เขาเห็นภายนอกเท่านั้น

สรุปได้ว่าทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์กล่าวถึงความคิดหรือพัฒนาการของเด็กจะพัฒนาขึ้นไปตามลำดับขั้น การเรียนรู้หรือการแก้ปัญหาของเด็กมาจากการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง เด็กจึงจะเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริง

3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน (อภิรดี สีนวล. 2547: 10; อ้างอิงจาก Bruner. 1969: 55 – 68)

3.2.1 ขั้น Enactive Stage เป็นขั้นระยะการแก้ปัญหาด้วยการกระทำเริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี ซึ่งตรงกับขั้น Sensorimotor Stage ของเพียเจต์ เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำหรือประสบการณ์มากที่สุด

3.2.2 ขั้น Iconic Stage เป็นขั้นระยะแก้ปัญหาด้วยการรับรู้ แต่ยังไม่รู้จักใช้เหตุผล ตรงกับขั้น Preoperational Stage ของเพียเจต์ เด็กวัยนี้เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงมากขึ้น จะเกิดความคิดจากการรับรู้ส่วนใหญ่และภาพแทนในใจ (Iconic Representation) อาจมีจินตนาการบ้าง แต่ไม่ลึกซึ้งเท่ากับขั้น Concrete Operational Stage

3.3.3 ขั้น Symbolic Stage เป็นขั้นพัฒนาสูงสุดเปรียบได้กับขั้นการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม (Formal Operational Stage) ของเพียเจต์ เป็นพัฒนาการพื้นฐานมาจากขั้น Iconic Stage เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์โดยใช้สัญลักษณ์หรือภาพสามารถคิดหาเหตุผลสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมและสามารถแก้ปัญหา

สรุปได้ว่าทฤษฎีพัฒนาการของบรูเนอร์มีหลักการสอดคล้องกับเพียเจต์แต่มีข้อแตกต่างที่บรูเนอร์เชื่อว่าพัฒนาการแต่ละขั้นไม่ขึ้นกับช่วงอายุแต่จะอยู่ในรูปการตอบสนองทางการกระทำภาพลักษณ์ และการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ และเน้นความสำคัญของพัฒนาการเด็กขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหา จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบในการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528: 259 - 260) ซึ่งกล่าวว่า การแก้ปัญหาแต่ละครั้งจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถของเชาวน์ปัญญา คือผู้ที่มีเชาวน์ปัญญาสูงย่อมแก้ปัญหาได้ดีกว่า ผู้ที่มีเชาวน์ปัญญาต่ำ

2. การเรียนรู้ถ้าเด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักการแก้ปัญหาอย่างแท้จริงแล้วเมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันก็สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

อภิรดี ศรีนวล (2547: 121-123) ได้กล่าวถึงความสามารถในการแก้ปัญหาที่จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นกับองค์ประกอบ ดังนี้

1. ตัวเด็ก ได้แก่ ระดับสติปัญญา ลักษณะอารมณ์ อายุ แรงจูงใจ และประสบการณ์ของผู้เรียน

2. สถานการณ์ที่เป็นปัญหา ถ้าปัญหาเป็นที่น่าสนใจ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนหรือแก้ปัญหา ถ้ามีคำแนะนำจากครูสำหรับปัญหายากๆจะทำให้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา หรือถ้าเป็นปัญหาที่ต่อเนื่อง มีวิธีการคล้ายคลึงกันกับปัญหาที่เคยรู้มาแล้ว จะทำให้การแก้ปัญหานั้นง่ายขึ้น

3. การแก้ปัญหาคือการให้เด็กมีโอกาสร่วมกันแก้ปัญหา มีการอธิบายถกเถียงกัน การแก้ปัญหาแบบนี้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อ สมาชิกของกลุ่มมีจุดหมายร่วมกัน สมาชิกแต่ละคนมีข้อมูลความรู้ที่จะแก้ปัญหา มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และภายในกลุ่มมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

สมจิต สวชนไพบูลย์ (2541: 91) กล่าวถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กรวมวัย ได้แก่ ความรู้พื้นฐาน สภาพสังคม และประสบการณ์ของเด็ก

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2545: 17) กล่าวว่าคนเราคิดต่างกันเพราะปัจจัยหลายประการ ดังนี้

1. พื้นฐานทางสติปัญญา
2. สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อความคิด
3. ลีลาการเรียนรู้หรือสไตล์การเรียนรู้
4. การฝึกอบรมสั่งสอนของทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
5. วัฒนธรรม
6. การทำงานของสมอง เพราะสมองแต่ละซีกทำงานต่างกัน

วรภัทร ภูเจริญ (2546: 3 - 4) กล่าวว่าเมื่อเกิดปัญหาจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความเบี่ยงเบน เนื่องจากการกำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายที่แน่นอน ดังนั้นเมื่อสภาพเหตุการณ์ที่ควรจะเป็นตามเป้าหมายจึงถือว่าเป็นปัญหา

2. เหตุการณ์ในอนาคตสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้เริ่มเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายเมื่อใดก็ตามถ้าความแตกต่างนั้นมีแนวโน้มว่าจะต้องปรากฏในอนาคตการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นนั้นถือได้ว่าเป็นปัญหา

3. ความไม่แน่นอนเนื่องจากเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่คาดหวังให้เป็นไปตามเป้าหมายได้โดยยากเหตุแทรกแซงย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นได้เสมอ ความไม่แน่นอนเป็นสิ่งคู่กับอนาคตจึงจัดให้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัญหา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 9 - 10) กล่าวว่าองค์ประกอบหลักของการคิดแก้ปัญหา คือสมองมนุษย์ที่เราเรียกว่าซีรีบรัม (Cerebrum) เป็นส่วนสะท้อนความเป็นมนุษย์ให้แตกต่างจากสัตว์อย่างชัดเจน สามารถสร้างภาพในใจสามารถสร้างมโนทัศน์ และสามารถคิดใช้เหตุผลในการวินิจฉัยและตัดสินใจที่ซับซ้อนซับซ้อนได้ ข้อมูลที่ได้รับจะเข้าสู่กระบวนการทำงานของสมองเมื่อสมองรับรู้ข้อมูลแล้วจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อข้อมูลใน 6 ลักษณะ ดังนี้

1. สมองตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ตามสัญชาตญาณ
2. สมองตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้โดยติดต่ออัตโนมัติ
3. สมองตอบสนองโดยเก็บเป็นความจำ
4. สมองตอบสนองตามความเคยชิน
5. สมองตอบสนองโดยการสนใจข้อมูลหรือทั้งข้อมูล
6. สมองตอบสนองโดยผ่านกระบวนการคิด

วันดี สุตสิน (2550: 15) ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนั้นครูจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญดังกล่าว การเปิดโอกาสพัฒนาทักษะทางการแก้ปัญหา การสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองจะทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาทักษะทางการแก้ปัญหาได้มากกว่าการถูกจำกัดวิธีการ ซึ่งช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ออซูเบล (พรใจ สายยศ. 2544: 54; อ้างอิงจาก Ausubel. 1968: 551) กล่าวว่าองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลแตกต่างกันในการแก้ปัญหา มีดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและความเคยชินในการคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น
2. การใช้ “แบบการคิด” ที่ไวต่อการแก้ปัญหาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

3. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น แรงขับ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความวิตกกังวล เป็นต้น

สรุปได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหามีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ความพร้อมของตัวเด็กในด้านต่างๆ ได้แก่ สติปัญญา อารมณ์ แรงจูงใจ ประสบการณ์เดิม และองค์ประกอบภายนอก เช่น สถานการณ์ที่เป็นปัญหา แรงจูงใจในการแก้ปัญหา

5. วิธีการและขั้นตอนในการแก้ปัญหา

นักการศึกษาได้กล่าวถึงวิธีการและขั้นตอนในการใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา เพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้

ทิตนา แวมมณี (2544: 64 - 65) ได้กล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ (Torrance) ว่ามีกรอบแนวคิดว่ามีองค์ประกอบ ขั้นตอนและวิธีการแก้ปัญหา ดังตาราง 1

ตาราง 1 กรอบแนวคิดขั้นตอนการแก้ปัญหอนาคตของทอแรนซ์

ความหมาย	องค์ประกอบ	ขั้นตอน/วิธีการ
รูปแบบการคิด แก้ปัญหอนาคต หมายถึงรูปแบบการ คิดแก้ปัญหาที่เริ่ม จากการรับรู้ถึง สถานการณ์ที่ยังไม่ ปรากฏขึ้นแล้ว นำเอาสภาพ นั้นมาสู่ระบบการคิด แก้ปัญหาหรือค้นหา คำตอบที่แปลกใหม่	องค์ประกอบจะประกอบด้วยการรับรู้สถานการณ์ ที่ยังไม่ปรากฏขึ้น แล้วนำสภาพการณ์นั้นเข้ามาสู่ระบบการคิดซึ่ง ประกอบด้วย 1. ลักษณะการคิดพื้นฐานที่สำคัญคือ การคิดคล่องแคล่ว การคิด ยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม การคิดจินตนาการ การคิดวิเคราะห์ และการ จัดอันดับความคิด 2. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากลักษณะ การคิดแบบต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้ประสบการณ์และกฎต่างๆในการที่จะค้นพบ ปัญหาจากสภาพการณ์ที่ยังไม่ปรากฏขึ้นและจากข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับความประทับใจและความรู้สึกที่เกิดขึ้น 3. การคิดแก้ปัญหาเป็นการคิดแก้ปัญหาแบบเป็นกลุ่ม และการคิด แก้ปัญหาเป็นรายบุคคล โดยเน้นเทคนิคการระดมสมอง ตลอดจนการ ฝึกทำกิจกรรมผู้เรียนแต่ละคนนำข้อมูลที่มีอยู่มาเสนอต่อกลุ่ม ตามลำดับ ได้แก่ 1) การนำเอาข้อมูลที่มีอยู่มาเข้าสู่ระบบการคิดเพื่อค้นพบปัญหาที่ เป็นไปได้ หรือคาดคะเนว่าจะเกิดขึ้นได้ 2) นำปัญหาเหล่านั้นมาจับประเด็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญ 3) การเสนอวิธีการแก้ปัญหาหรือทางเลือกหลายๆทางที่แปลกใหม่ ออกมาให้ได้มาก 4) การนำเสนอเกณฑ์ที่จะนำมาช่วยในการตัดสินใจหลายๆเกณฑ์ แล้วเลือกหาเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้ในแต่ละ สภาพการณ์ 5) การให้คำนำหนักความสำคัญของวิธีการแก้ปัญหาแต่ละข้อ ออกมาเป็นคะแนนโดยอาศัยเกณฑ์มาช่วยในการตัดสินใจว่า วิธีการใดจะนำมาแก้ปัญหาได้ 6) การนำเอาวิธีการแก้ปัญหาที่ได้นั้นมาอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม ข้อมูลที่เป็นไปได้ที่จะช่วยสนับสนุนและนำเสนอได้อย่างเป็นระบบ	1. การระดมสมอง เพื่อค้นหาปัญหา 2. การค้นหาและ สรุปปัญหาหลัก 3. การระดมสมอง เพื่อหาวิธี แก้ปัญหา 4. การเลือกเกณฑ์ เพื่อใช้ในการ ประเมินวิธีการ แก้ปัญหา 5. การประเมิน เพื่อหาวิธีการ แก้ปัญหาที่ดีที่สุด

ประสาธ อิศรปริดา (สุตาวรรณ ระวิเสญา. 2544: 12; อ้างอิงจาก ประสาธ อิศรปริดา. 2523: 194) กล่าวว่า การแก้ปัญหาที่มีวิธีแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งตรงตามหลักของจิตวิทยาการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การแก้ปัญหาด้วยการลองผิดลองถูก (Trial and Error) การแก้ปัญหานี้จะต้องใช้วิธีการทดลองทำแบบเดาสุ่มหลายอย่าง เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดเพราะปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นปัญหาที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่อาจคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้จึงใช้วิธีนี้

2. การแก้ปัญหาด้วยวิธีการหยั่งเห็น (Insight) การแก้ปัญหานี้ต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญา การคิด และการเรียนรู้ การแก้ปัญหานี้จะเริ่มต้นด้วยการรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด แล้วก็มองเห็นลู่ทางที่จะแก้ปัญหาในทันทีทันใด

ทิตนา แคมมณี (2544: 149) เสนอขั้นตอนในการคิดและการดำเนินการแก้ปัญหาได้ผล โดยทั่วไปมีขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

1. ระบุปัญหา
2. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
3. แสวงหาทางแก้ปัญหาหลายๆ ทาง
4. เลือกทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุด
5. ลงมือดำเนินการแก้ปัญหตามวิธีการที่เลือกไว้
6. รวบรวมข้อมูล
7. การประเมินผล

กรมวิชาการ (2546: 222 - 223) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการแก้ปัญหา ดังนี้

1. การเข้าใจปัญหา
2. การวางแผนแก้ปัญหา
3. การดำเนินการแก้ปัญหาและการประเมินผล
4. การตรวจสอบการแก้ปัญหา

กันยา สุวรรณแสง (2542: 118) ได้เสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ขั้นเกิดปัญหาหรือเผชิญปัญหา รู้สึกยุ่งยากไม่สบายใจ เป็นการปรากฏอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ขึ้น
2. ขั้นวิเคราะห์พิจารณาจุดมุ่งหมาย ทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมายให้ถ่องแท้ วิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการพิจารณาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ต่างๆ กับปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรเพื่อหาทางแก้ไขที่ถูกต้อง
3. ขั้นรวบรวมข้อมูล และจดจำนำไปใช้ในการแก้ปัญหา เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นทางเลือก โดยพิจารณาจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้รวบรวมมา

4. ขั้นตั้งสมมติฐาน คิดหาวิธีการแก้ปัญหาไว้มากมาย วิธีตั้งข้อสมมติฐานว่าวิธีใดสามารถจะแก้ปัญหาได้

5. ขั้นพิจารณาเลือกข้อสมมติฐาน พิจารณาแต่ละวิธีโดยถ่วงน้ำหนักว่าจะเป็นไปได้เพียงใด ทดสอบสมมติฐานว่าสามารถแก้ไขปัญหาก็จริง

6. ขั้นลงมือแก้ปัญหา สังเกตหรือทดลองโดยทำตามสมมติฐานที่เลือกสรรแล้วอย่างดี ที่สุดท้ายสามารถแก้ปัญหาที่เลือกแล้วยังขาดข้อเท็จจริงก็ต้องรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

อรรถพรณ พรสีมา (2543: 44 - 45) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการแก้ปัญหา ดังนี้

1. การระบุปัญหา ควรมีลักษณะชัดเจน
2. การระดมสมอง เป็นการฝึกคิดเกี่ยวกับวิธีหรือแนวทางการแก้ปัญหาทั้งการคิดคนเดียวและคิดเป็นกลุ่ม
3. การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา เป็นการพิจารณาข้อดี ข้อเสียของวิธีการแก้ปัญหา แล้วเลือกวิธีที่ดีที่สุด
4. การทดลองและการนำไปใช้เป็นการนำเอาวิธีการแก้ปัญหาลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่เลือก
5. การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานว่าสำเร็จเหมาะสมเพียงใดมีอะไรต้องปรับปรุงแก้ไข

สุวิทย์ มูลคำ (2547: 24 – 28) กล่าวถึงลักษณะของกระบวนการคิดแก้ปัญหามีดังนี้

1. การแก้ปัญหามustเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย การกระทำที่ขาดจุดมุ่งหมายไม่นับว่าเป็นการแก้ปัญหา
2. การแก้ปัญหามีวิธีการหลายวิธี ผู้แก้ปัญหามustเลือกวิธีการที่มีความเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของตน
3. วิธีแก้ปัญหาแต่ละปัญหาอาจใช้วิธีการที่แตกต่างกัน จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมปัจจัยหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ
4. การแก้ปัญหามustอาศัยความรู้แจ้งเห็นจริง คือในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งนั้นจะต้องศึกษาปัญหาให้เข้าใจถ่องแท้เสียก่อนจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้
5. การแก้ปัญหามustเป็นการสร้างสรรค์ คือเมื่อแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จจะต้องได้ความรู้ใหม่เกิดขึ้นและผู้แก้ต้องมีสติปัญญาองงามขึ้นด้วย
6. ปัญหาที่นำมาแก้ต้องไม่เป็กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เพราะกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำไม่ถือว่าเป็นปัญหา
7. กระบวนการที่ทำไปโดยไม่มีแบบแผน ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา
8. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหามustได้ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา
9. กิจกรรมที่ทำไปเพื่อหลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา

10. การแก้ปัญหาย่อมประกอบด้วยการวิพากษ์ วิเคราะห์ วิเคราะห์และสังเคราะห์
ทฤษฎีวัลย์ สัจจันทร์ และคณะ (2548: 189) การแก้ปัญหาให้ประสบความสำเร็จประกอบ
ด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุปัญหา เป็นขั้นของการตรวจสอบและนิยามปัญหา
2. การตั้งสมมติฐาน เป็นขั้นการคาดคะเนคำตอบของปัญหาเพื่อเป็นแนวทางในการ
แก้ปัญหา
3. การรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นการจัดหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อเป็นแนวทางใน
การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ และข้อเท็จจริง
กับสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. การสรุปผล เป็นการสรุปข้อค้นพบวิธีการแก้ปัญหา

อารมณ สุวรรณपाल (2549: 8 -25) เด็กปฐมวัยจะคิดแก้ปัญหาในรูปแบบของการลอง
ผิดลองถูกก่อน จากการลองผิดลองถูกจะทำให้เด็กได้สัมผัสประสบการณ์ความมีเหตุผล และนำ
เหตุผลประสบการณ์มาตัดสินใจแก้ปัญหา

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2550: 33) กล่าวว่ากระบวนการคิดแก้ปัญหา
คือลำดับขั้นตอนในการดำเนินการคิดเพื่อให้ได้แนวทางแก้ปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ

จอห์น ดิวอี้ (นุตอนงค์ ทัดบัวข้า. 2540: 25; อ้างอิงจาก John Dewey. 1910) สรุป
ขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหาและเรียกว่าวิธีการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) มี
5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหา(Location of problem)
2. ตั้งสมมติฐานการแก้ปัญหา(Setting up of hypothesis)
3. ทดลองและรวบรวมข้อมูล (Experimenting and gathering data)
4. วิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of data)
5. สรุปผล (Conclusion)

บรูเนอร์ (ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. 2547: 50; อ้างอิงจาก Bruner. 1957: 71 – 73) เสนอ
กระบวนการคิดแก้ปัญหาเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรู้จักปัญหา (Problem Isolation) เป็นขั้นตอนที่บุคคลรับรู้สิ่งเร้าที่ตนกำลัง
เผชิญอยู่ว่าเป็นปัญหา
2. ขั้นแสวงหาอย่างเต็มที่ (Search for Crucial) เป็นขั้นที่บุคคลใช้ความพยายามใน
การระลึกถึงประสบการณ์เดิม
3. ขั้นตรวจสอบความถูกต้อง (Confirmation Check) ก่อนที่จะตอบสนองในลักษณะ
ของการจัดประเภทปัญหา หรือแยกเนื้อหาปัญหา
4. การตัดสินใจการตอบสนองที่สอดคล้องและเหมาะสม (Decision Making) เป็น
ขั้นตอนที่ลงมือปฏิบัติ

เวสเซลส์ (ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. 2547: 50; อ้างอิงจาก Wessells. 1972: 72 – 94) เสนอกระบวนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การทำความเข้าใจและการสร้างตัวแทนปัญหา
2. การเลือกหรือการวางแผนแนวทางแก้ปัญหา
3. การดำเนินการตามแผน
4. การประเมินผล

วอลลาส (ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. 2547: 50; อ้างอิงจาก Wallas. 1972: 215 - 247) เสนอกระบวนการแก้ปัญหาไว้ในหนังสือ The Art of Thought ว่ามี 4 ขั้นตอนในหนังสือ Patterns of Problem Solving ดังนี้

1. ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นขั้นที่ผู้แก้ปัญหา เลือกปัญหา รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาเป็นความพยายามเบื้องต้นที่จะแก้ปัญหา
2. ขั้นบ่มเพาะความคิด หรือขั้นพัก (Incubation) เป็นขั้นที่ผู้แก้ปัญหาหันหรือเลิก คิดปัญหาชั่วคราวเนื่องจากมีสิ่งรบกวนการคิดในขณะนั้น ดังนั้นผู้แก้ปัญหาจึงพักปัญหานี้ไว้ ระยะเวลาหนึ่งเพื่อรอเวลาการคิดแก้ปัญหาต่อไป
3. ขั้นเกิดความคิด หรือขั้นเข้าใจปัญหา (Illumination) หรือขั้นเกิดแรงดลใจ (Inspiration) ผู้แก้ปัญหามีความคิดที่ เรียกว่าปรากฏการณ์ “แว็บ” (aha) ขึ้นในสมอง
4. ขั้นตรวจสอบ (Verification) เป็นขั้นที่ผู้แก้ปัญหา ตรวจสอบคำตอบของตนว่า สามารถใช้ได้หรือไม่และใช้ได้ตรงกับจุดมุ่งหมายไหม

กูริค (ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. 2547: 52; อ้างอิงจาก Gurick. 1986: 101) กล่าวถึง กระบวนการแก้ปัญหาทั่วไป ซึ่งศึกษาภายใต้กรอบทฤษฎีการประมวลผลข้อมูลมีรูปแบบ ดังนี้

1. สร้างตัวแทนของปัญหา (Problem Representation) ผู้แก้ปัญหายามทำความเข้าใจโดยเชื่อมโยงปัญหากับความรู้เดิมที่มีอยู่และสร้างเป็นตัวแทนของปัญหาขึ้นในรูปแบบ ต่างๆ

2. กระบวนการแก้ปัญหา (Solution Process) เป็นการค้นหาขอบข่ายของปัญหา (Problem Space) ซึ่งเป็นการใช้ความเข้าใจรวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กำหนดไว้ในปัญหานั้น และการสร้างรูปแบบในการแก้ปัญหานั้น

วันดี สุตสิน (2550: 16) วิธีการแก้ปัญหานั้นมีหลายวิธี ซึ่งสามารถนำวิธีเหล่านั้นมา ประยุกต์ใช้ฝึกความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อที่เด็กปฐมวัยจะได้มี ประสบการณ์ที่หลากหลายในการแก้ปัญหา และสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้แก้ปัญหาของ ตนเองในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

พจนา ทรัพย์สมาน (2550: 108 - 111) กล่าวถึงขั้นตอนในการใช้ความสามารถในการ แก้ปัญหาเพื่อแก้ปัญหา โดยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดและวิเคราะห์ปัญหา
2. สร้างและประเมินทางเลือก

3. วางแผนและกำหนดวิธีการขั้นตอนการแก้ปัญหา

4. ลงมือแก้ปัญหตามแผน

5. ประเมินปรับปรุงและสรุปผลการแก้ปัญหา

สุจิตรา เคียงรัมย์ (2551: 30) กล่าวว่ากระบวนการและลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย การกำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา แสวงหาทางแก้ไขเพื่อเลือกทางแก้ไข ปัญหาที่ดีที่สุด แล้วรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ประเมินผลในการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่าวิธีการและลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหานี้จะเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา รวบรวมข้อมูลหรือประสบการณ์เดิมที่มีเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและปฏิบัติการ แก้ปัญหาจากทางเลือกที่วิเคราะห์ว่ามีความเป็นไปได้และเหมาะสมที่สุดพร้อมทั้งสรุปผลการ แก้ปัญหานี้

6. การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาได้กล่าวถึงการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ดังนี้ ลีโอนาร์ท เดอร์แมน และไมล์ (สุจิตรา เคียงรัมย์. 2551: 31; อ้างอิงจาก Leonard, Derman; & Miles. 1963: 45) กล่าวว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็ก มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา มีการแสดงออกในการคิดแก้ปัญหา ตลอดถึงการมีเจตคติที่ดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสมสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

แม็คคลาว คริสตอล และเกียร์เกอร์ (สุจิตรา เคียงรัมย์. 2551: 33; อ้างอิงจาก Mccown, Driscoll; & Roop. 1995: 45) กล่าวถึงการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหว่าเมื่อเด็กได้รับความรู้ที่อาจเพราะความบังเอิญเก็บความรู้นั้นไว้ เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหที่ดีกว่าการรับรู้เกิดจากการทำกิจกรรมโดยอาศัยความรู้ และความเข้าใจของเด็กเพื่อให้เกิดการหลุดพ้นจากปัญหาและพบความพึงพอใจ การแก้ปัญหาก็สามารถสร้างขึ้นได้โดยอาศัยความรู้พื้นฐาน และสามารถพัฒนาได้ตามลำดับขั้นตอน

เจษฎา ศุภางคเสน (2530: 28 - 29) เสนอแนะวิธีการส่งเสริมทักษะทางการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

1. ฝึกฝนให้เด็กได้ทำงานตามขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหา คือ การรวบรวมข้อมูล ตั้งสมมุติฐานรวบรวมวิธีการแก้ปัญหาและทดสอบสมมุติฐาน
2. ควรเน้นในเรื่องการรวบรวมข้อมูลให้มาก
3. ฝึกให้รู้จักใช้ทักษะในการแก้ปัญหา คือ ฝึกให้คิดเกี่ยวกับปัญหาการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาด้วยวิธีต่างๆ และการทำนายผลของวิธีการแก้ปัญหานี้ๆ
4. ใช้วิธีการชี้แจงอธิบายเหตุผล หลีกเลียงวิธีการเข้มงวดกับเด็ก
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ
6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก เพราะมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา

7. เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตนเอง

8. กระตุ้นให้เด็กได้คิดในหลายทิศทาง เพื่อนำไปใช้กับการแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน

กิตติ กล่อมเกลี้ยง (2532: 6) กล่าวถึงสถานการณ์กำหนดปัญหาว่า หมายถึง ข้อความ รูปภาพ แผนภูมิ การสาธิต การทดลอง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างประกอบกันซึ่งเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอธิบายร่วมกัน อันจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและเกิดปัญหา

ฉันทนา ภาคบงกช (ชาติชาย ปิลาวสน์. 2544: 20; อ้างอิงจาก ฉันทนา ภาคบงกช. 2528: 47) เสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ไว้ดังนี้

1. การให้ความรักและความอบอุ่น เพื่อให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี
2. การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมให้เด็กช่วยตนเองอย่างเหมาะสมกับวัย
3. การซักถามของเด็กและการตอบคำถามของผู้ใหญ่ เพื่อให้เด็กได้แสดงออกและฝึกการคิด
4. การฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต ควรหาอุปกรณ์หรือสิ่งเร้าให้เด็กสังเกต โดยใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ทุกด้าน การตั้งคำถาม หรือชี้แนะโดยผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและหาความจริงจากการสังเกต
5. การแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอความคิดเห็น ตัดสินใจจะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น
6. การให้รางวัล ควรให้รางวัลเมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีงามในโอกาสอันเหมาะสม แสดงความชื่นชม และกล่าวย้าให้เด็กมั่นใจในการทำควมดี
7. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดของเด็กและมีบรรยากาศที่เป็นอิสระ ไม่เคร่งเครียด มีความรู้สึกที่ดีจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา

สมจิต สวธนไพบุลย์ (2541: 91 - 92) สภาพการเรียนรู้การสอนมีผลต่อการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา การจัดสภาพการณ์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา มีดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์ใหม่ๆ และวิธีการแก้ปัญหาหลายๆวิธีมาให้นักเรียนฝึกฝนให้มากๆ
2. ปัญหาที่หยิบยกมาให้ให้นักเรียนฝึกฝนนั้น ควรเป็นปัญหาใหม่ที่นักเรียนไม่เคยประสบมาก่อนแต่ต้องอยู่ในวิสัยที่เด็กจะแก้ได้
3. การฝึกแก้ปัญหานั้น ครูควรแนะนำให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาให้ชัดเจนก่อนว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอะไร และถ้าเป็นปัญหาใหญ่ ก็ให้แตกปัญหาย่อย แล้วคิดปัญหาย่อยแต่ละปัญหาและเมื่อแก้ปัญหาย่อยได้หมดทุกข้อก็เท่ากับแก้ปัญหายุ่งใหญ่ได้นั่นเอง

4. จัดบรรยากาศของการเรียนการสอนหรือจัดสิ่งแวดล้อมซึ่งสภาพภายนอกของนักเรียนให้เป็นไปในทางที่เปลี่ยนแปลงได้ไม่ตายตัวนักเรียนก็จะเกิดความรู้สึกว่าเขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้างในบทบาทต่างๆ

5. ให้โอกาสนักเรียนได้คิดอยู่เสมอ

6. การฝึกฝนการแก้ปัญหาหรือการแก้ปัญหาใดๆ ก็ตาม ครูไม่ควรจะบอกวิธีให้แก้ปัญหาตรงๆ เพราะถ้าบอกให้แล้วนักเรียนอาจไม่ได้ใช้ยุทธศาสตร์ของการคิดของตนเองเท่าที่ควร

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2544: 70) กล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนี้

1. การสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ประโยชน์จากรูปแบบ 4 ขั้นตอนของ Polya ซึ่งได้แก่
 - 1.1 สร้างความมั่นใจให้นักเรียนทุกคนเข้าใจปัญหาที่ถาม
 - 1.2 ให้กลุ่ม / ชั้นเรียนได้อภิปรายกัน ถ้าปัญหานั้นเข้าใจยาก
 - 1.3 แนใจว่าทักษะที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหาได้รับการปรับปรุงแก้ไข
 - 1.4 สังเกตและถามนักเรียนเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า
 - 1.5 สนับสนุนให้มีความพยายามใช้แนวทางแก้ไขปัญหาทั้งหมดแม้ว่าจะไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดก็ตาม
 - 1.6 แก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับความสามารถที่แตกต่างกันออกไป
 - 1.7 อภิปรายและเน้นให้เห็นทางแก้ปัญหาที่ประสบความสำเร็จทุกแห่งทุกมุม
 2. การมุ่งกระบวนการทางสมอง ให้เด็กใช้การคิดแก้ปัญหา โดย
 - 2.1 ตั้งกลุ่มปัญหาให้ผู้เรียนและให้เวลาในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันของปัญหา
 - 2.2 ให้โอกาสผู้เรียนเลือกทักษะที่เหมาะสมกับปัญหา
 - 2.3 ยอมให้ผู้เรียนกระจายสถานการณ์ของปัญหาออกเป็นส่วนๆ และจัดส่วนที่เหมาะสม
 3. ให้ออกแบบผู้เรียนหลอมยุทธวิธีเข้ากับปัญหา ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนหยุดนึกถึงปัญหานั้นชั่วคราว แล้วย้อนกลับมาศึกษาปัญหาใหม่ในภายหลัง
 4. ให้ผู้เรียนได้พูดคุยเพื่อปรึกษากันเพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ
 5. กำหนดสถานการณ์หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนฝึกนำเอาประสบการณ์เก่ามาใช้ในการแก้ปัญหา
 6. ทำให้ผู้เรียนสำนึกว่าปัญหามีทางแก้หลายทาง หรือบางทีก็ไม่มีทางแก้เลย
 7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนหาแนวทางแก้ปัญหาไปหาทางแก้ปัญหาโดยทันที
- ชาติ แจ่มนุช (2545: 73 - 74)เสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. เริ่มต้นที่ครอบครัว จากการศึกษาพบว่าคนที่คิดเก่งจะเติบโตมาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กคิด ให้เด็กถามและให้เด็กได้มีประสบการณ์ด้านต่างๆ และหมั่นให้เด็กใช้เหตุผลในการตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน
 2. เริ่มต้นตั้งแต่ชั้นอนุบาล เพราะเด็กมีธรรมชาติของความอยากรู้อยากเห็นสูงอยู่แล้ว จึงไม่ต้องรอให้เด็กโตก่อนค่อยสอน ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างหลากหลายให้ค้นพบหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 3. พัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการคิดแก้ปัญหาในเด็กควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องและฝึกบ่อยๆ จากทักษะพื้นฐานสู่ระดับที่มีความซับซ้อนต่อไป
- ทิตนา แชมมณี (2547: 2 - 5) เสนอแนวคิดว่าในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนั้น ทำได้โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม พยายามคิดหาแนวทางการแก้ปัญหาให้มีความเป็นไป เลือกปัญหาที่เหมาะสมมาใช้ในการฝึกฝนเด็ก กล่าวคือเป็นปัญหาที่ท้าทายความสนใจของเด็กมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เด็กเรียนหรือชีวิตประจำวันของเด็ก และควรเป็นปัญหาที่เด็กไม่สามารถตอบได้ในตอนเริ่มต้น แต่อยู่ในความสามารถของเด็กที่จะแสวงหาคำตอบได้ นอกจากนั้นปัญหาที่ฝึกให้เด็กคิดควรเริ่มจากง่ายแล้วนำไปสู่ระดับที่ยากขึ้น การเลือกปัญหาที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาตามความคิดของตนเองได้เต็มที่ และฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต มีความสงสัยและอยากรู้คำตอบ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการต่างๆ เช่น การคิดคาดคะเน การอ้างอิง การพิจารณาข้อมูล การทดลอง และการใช้หลักเหตุผล ในการสรุปผล และที่สำคัญอีกประการหนึ่งการสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากสืบเสาะ เพื่อค้นหาคำตอบจนเป็นที่พอใจ และให้การเสริมแรง ให้กำลังใจแก่เด็กอีกด้วย

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (2548: 40 - 44) กล่าวว่าเด็กเรียนรู้อย่างรวดเร็วได้ตั้งแต่แรกเกิด เด็กจะเติบโตและเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อได้รับการดูแล เอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอจากพ่อแม่และคนที่รักและห่วงใยด้วยการสัมผัส การกอด ได้ยินเสียงและเห็นหน้าที่คุ้นเคย การเล่นเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ เด็กจะเรียนรู้ได้ดีจากการกระทำด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จ เด็กเรียนรู้ที่จะประพฤติตนตามแบบอย่างพฤติกรรมของพ่อแม่ คนใกล้ชิดและเลียนแบบสิ่งที่พบเห็นบ่อยๆ พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูสามารถสร้างเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จได้ด้วยการวางรากฐานที่ดีให้ตั้งแต่แรกเริ่ม การคิดกับสติปัญญาเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออกพัฒนาการทางการคิด

วันดี สุตสิน (2550: 18) ครุมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและเกิดความสนุกสนานในขณะร่วมกิจกรรม จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุจิตรา เคียงรัมย์ (2551: 33) ครูและผู้ปกครองต่างมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาในรูปของการเล่น ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน ทั้งยังก่อให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ฝึก

การคิดการแก้ปัญหาใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาควรเริ่มตั้งแต่เด็กโดยการจัดประสบการณ์ที่คำนึงถึงกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กทั้งในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกคิดให้มากที่สุด ในบรรยากาศที่สร้างความอบอุ่นการเสริมแรง การจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบและการให้เด็กได้แก้ปัญหาด้วยตนเองหรือการแก้ปัญหาร่วมกับเพื่อน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซิลวา บรูเนอร์ และเจโนวา (พรใจ สายยศ. 2544: 16; อ้างอิงจาก Sylva, Bruner; & Genova. 1976: 193) ศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับประสบการณ์การเล่นแบบอิสระสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าเด็กที่เล่นโดยได้รับการชี้แนะ

ทุซา (Tsusha. 1993) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัว (discord) และวิธีการแก้ปัญหาทางสังคมของเด็ก โดยเน้นเฉพาะบทบาทการเป็นตัวแบบและการเป็นผู้ปกครอง ว่ามีความสัมพันธ์กันโดยตรงหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็ก 48 -74 เดือน ที่พ่อแม่อยู่ครบผู้ปกครองของเด็กทุกคนได้ผ่านการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของสามปีรยะ วิธีการแก้ปัญหาในครอบครัว และพฤติกรรมของพ่อแม่ การสัมภาษณ์เด็กใช้หุ่นและเรื่องราวสั้นๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจถึงวิธีการแก้ปัญหาทางสังคมและให้คะแนนในด้านความเป็นมิตรและความมั่นคงของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่มีผลโดยตรงต่อวิธีการแก้ปัญหาของเด็กแต่วิธีการของพ่อแม่ที่ใช้ในการแก้ปัญหาในครอบครัวและพฤติกรรมของพ่อแม่ สามารถทำนายวิธีการแก้ปัญหาของเด็กได้โดยที่เด็กชายจะแสดงวิธีการแก้ปัญหาที่ใกล้เคียงกับวิธีการที่พ่อแม่ใช้ ในขณะที่เด็กหญิงใช้วิธีการที่ใกล้เคียงกับวิธีการของแม่

ฮอลล์ (พรใจ สายยศ. 2544: 16; อ้างอิงจาก Hall. 1995) ศึกษาวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อความสามารถทางภาษาและการแก้ปัญหาของเด็ก โดยศึกษาว่าวิธีการที่ผู้ดูแลเด็กใช้ในการลดปัญหาต่างๆ เช่น การลงโทษทางกายจะมีผลบวกต่อภาษาของเด็ก เช่นเดียวกับการแก้ปัญหาหรือไม่ และวิธีการใช้เหตุผลที่มุ่งเน้นภาษาและวิธีการแก้ปัญหาจะมีผลต่อเด็กหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่ผู้ดูแลใช้วิธีการลงโทษทางกายภาพในการแก้ปัญหามีความก้าวร้าว และปฏิเสธที่จะแก้ปัญหของตนเองมากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองใช้วิธีการแบบให้เหตุผลแต่ไม่มีผลโดยตรงต่อความสามารถทางภาษาของเด็ก

เชฟเฟอร์ท (สุจิตรา เคียงรัมย์. 2551: 33; อ้างอิงจาก Shepherd. 1998: 0779A) ศึกษาการใช้รูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เกรด 4 และเกรด 5 ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของแคมเบลล์และสแตนลีย์แก้ปัญหาในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

แล้ววัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเปรียบเทียบกับระหว่างก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดสอบ Cornell Critical Thinking Test (CCTT) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการมีวิจารณญาณเพิ่มสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และจากการสังเกตและการสัมภาษณ์นักเรียนชอบการเรียนรู้การสอนที่ใช้รูปแบบการแก้ปัญหาแบบใหม่มากกว่าการเรียนรู้แบบเก่า รวมทั้งเห็นว่ารูปแบบดังกล่าว มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีทัศนคติที่ดีต่อการแก้ปัญหา

งานวิจัยในประเทศ

อภิรดี สีนวล (2547: 67-70) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน พบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่นบทบาทสมมติ มีความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย มีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมเล่นบทบาทสมมติมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อายุพร สาชาติ (2548: 71) ศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ มีพฤติกรรมการแก้ปัญหา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ พฤติกรรมในการแก้ปัญหาดตนเอง พฤติกรรมในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและพฤติกรรมการแก้ปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น พบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาทั้ง 3 ด้าน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธีรภรณ์ ภักดี (2550: 55) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องน้ำตามโครงการพระราชดำริที่มีต่อการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องน้ำตามโครงการพระราชดำริ มีความสามารถในการแก้ปัญหาดเหมาะสมมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันดี สุตสิน (2550: 70 - 75) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย มีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้มีค่าสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุจิตรา เคียงรัมย์ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืช มีความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองโดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ปัญหาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ปัญหาของผู้อื่นและโดยรวมมีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยมีวิธีการและการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามารถในด้านนี้อย่างหลากหลาย ส่วนมากเป็นการจัดสถานการณ์หรือการจัดการเรียนรู้ให้เด็กลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปประดิษฐ์

1. ความหมายของกิจกรรมศิลปประดิษฐ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 117) กล่าวว่า ศิลปะประดิษฐ์ ที่เขียนในปัจจุบันนั้นเป็นคำที่มักเขียนผิด ซึ่งคำที่เขียนถูกต้องคือ ศิลปะประดิษฐ์ งานศิลปะประดิษฐ์ เป็นงานศิลปะที่นอกจากฝึกการใช้กล้ามเนื้อแล้วยังเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกิจกรรมการประดิษฐ์ ได้แก่ การพับกระดาษเป็นรูปต่างๆ การทำสิ่งประดิษฐ์ เช่น การประดิษฐ์เศษวัสดุจากธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539: 146) กล่าวว่า งานศิลปะประดิษฐ์ หมายถึง กิจกรรมที่ต้องใช้ความรู้สึนึกคิดและจินตนาการประดิษฐ์คิดค้นศิลปะในรูปแบบต่างๆ ประดิษฐ์คิดค้นทั้งในแง่รูปทรง สี วิธีการ และเนื้อหาต่างๆ ให้ปรากฏขึ้นเป็นการส่งเสริมการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ให้สวยงาม น่าสนใจและมีผลไปสู่การใช้ประโยชน์ในโอกาสต่างๆ ด้วย

ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล (2532: 14) กล่าวว่า ศิลปะประดิษฐ์ เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่ครอบคลุมกว้างขวางมากบางครั้งยากที่จะออกมาได้ว่าแตกต่างจากกิจกรรมการระบายสีและการพิมพ์อย่างไร

สรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมศิลปะที่อาศัยความรู้สึนึกคิดและจินตนาการในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ให้มีความสวยงาม และบางครั้งยังสามารถนำผลงานการประดิษฐ์ไปใช้เป็นประโยชน์ได้

2. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์

การจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้เรื่องพื้นฐานของโครงสร้างรูปร่าง ฝึกฝนทักษะในการใช้กล้ามเนื้อกับตาให้สัมพันธ์กัน และให้เกิดความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อทั้งสองมากขึ้น เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และ ช่วยตระหนักเห็นคุณค่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526: 299)

นอกจากนั้นยังเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยให้เป็นคนประณีต มีความละเอียดอ่อนมีระเบียบและรักความสะอาดในการทำงาน และเป็นการปูพื้นฐานด้านการสร้างสรรคงานในระดับสูงต่อไป (เกสร ธิตะจารี. 2543: 280 - 281) งานศิลปะประดิษฐ์มีเป้าหมายแตกต่างไปจากงานวาดหรือกิจกรรมประติมากรรม เพราะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายให้แสดงออกอย่างเดียว แต่จะเน้นให้เด็กได้เรียนรู้การทำงาน และมีกระบวนการหรือขั้นตอนด้วย (สัตยา สายเชื้อ. 2545: 145)

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ (2544: 52) กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ไว้ว่ากิจกรรมการประดิษฐ์วัสดุเป็นทัศนศิลป์สมัยใหม่นิยมใช้วัตถุจริง (ready – made object) ต่อประกอบเข้าด้วยกันสร้างสรรค์เป็นงานศิลปวัตถุหรือวัสดุต่างๆที่คุ้นเคยจะช่วยให้เราสื่อสารความรู้สึนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับวัตถุเหล่านั้นได้ดี การประดิษฐ์วัสดุเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ และสามารถแสดงออกได้อย่างน่าสนใจ เป็นการสร้าง สรรค์รูปทรงและวัตถุหรือวัสดุต่างๆเข้าด้วยกัน เด็กต้องใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างมาก ในการประดิษฐ์วัสดุ ต้องจินตนาการถึงรูปทรงที่จะสร้างสรรค์และต้องเลือกสรรสิ่งต่างๆมาต่อประกอบเข้าด้วยกัน หรือตกแต่งสิ่งต่างๆเหล่านั้น ให้สอดคล้องกับจินตนาการที่คาดหวัง นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กฝึกฝนความคิดในการแก้ปัญหาอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ไว้ว่า (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 146)

1. ส่งเสริมการริเริ่มสร้างสรรค์ศิลปะที่ต้องอาศัยการคิดสังเคราะห์ แก้ปัญหา การใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จลงได้ด้วยดี
2. ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการแสดงออกให้กับเด็กเพราะความเชื่อมั่นย่อมพาไปสู่ความสำเร็จ
3. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่ต้องแก้ปัญหการทำงาน ต้องรู้จักปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และรู้จักประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ

อารี พันธุ์ณี (2545: 200) กำหนดจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมสร้างสรรค์ทางการประดิษฐ์ไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมความคิดและการถ่ายทอดออกมาเป็นผลงาน
2. ฝึกการแก้ปัญหา
3. ฝึกความขยัน ช่างคิด ช่างทำ
4. ส่งเสริมความเป็นนักประดิษฐ์คิดค้น
5. ฝึกการทำงานด้วยตนเองตามลำพัง

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2545: 32) กล่าวว่า การสอนศิลปะในระดับปฐมวัยเป็นการอบรมเบื้องต้น เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยอันดีงามและมีความพร้อมในการศึกษาในระดับต่อไป มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อฝึกและเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์กันได้เหมาะสม

2. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักสังเกต การมีไหวพริบสามารถแสดงออกตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคนและชื่นชมต่อสิ่งที่สวยงามต่างๆ
3. เพื่อการพัฒนาทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ
4. เพื่อปลูกฝังค่านิยม เจตคติ และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะและวัฒนธรรมไทย
5. เพื่อให้เด็กเริ่มตื้นรู้จักการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ในการทำงานศิลปะจักการเก็บรักษาและการทำความสะอาดอย่างถูกต้อง
6. เพื่อฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคนมีระเบียบ ประณีต
7. เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกทางศิลปะอย่างอิสระ สนุกสนานเพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
8. เพื่อนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ด้านอื่นๆ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีจุดมุ่งหมายเน้นให้เด็กเรียนรู้การทำงานอย่างมีกระบวนการและเป็นขั้นตอน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องพื้นฐานของโครงสร้างรูปร่างและเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านความคิดที่ต้องอาศัยการคิดสังเคราะห์และแก้ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อประดิษฐ์ผลงานออกมาตามจินตนาการที่คาดหวังไว้

3. ประเภทของวัสดุที่ใช้ในกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

นักการศึกษาได้จำแนกประเภทของวัสดุที่ใช้ในกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ดังนี้

เลิศ อานันทนะ (จิตติพร พิษณุกุล, 2538: 30; อ้างอิงจาก เลิศ อานันทนะ, 2523: 19) กล่าวถึงวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ว่ามีความสำคัญมาก ได้แบ่งวัสดุออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. วัสดุที่มีลักษณะแบน (2 มิติ) เช่น ไม้ กระดาษห่อหนังสือพิมพ์ กระดาษห่อของขวัญ ฟางข้าว หญ้าแห้ง ฯลฯ
2. วัสดุที่มีลักษณะเป็นก้อน (3 มิติ) เช่น ก้อนหิน กรวด กิ่งไม้ กะลา ไม้ไผ่ กล้อง เมล็ดพืช ฯลฯ

ลักษณะของผลงานที่ได้จากการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จึงมีลักษณะตามวัสดุที่ใช้คือ ลักษณะเป็นรูปภาพและเป็นสิ่งประดิษฐ์

เบญญา แสงมลิ (วรรัตน์ ฐุมลาลา, 2553: 76; อ้างอิงจาก เบญญา แสงมลิ, 2526: 119) เสนอว่าการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีวิธีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป การนำสื่อมาใช้ในกิจกรรมประเภทต่างๆ จึงมีหลายลักษณะที่แตกต่างกันออกไปด้วยสื่อที่จะนำมาใช้สำหรับจัดกิจกรรมทางศิลปะให้แก่เด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. วัสดุที่ซื้อได้ด้วยราคาถูก อาทิเช่น กระดาษบรูฟ กระดาษสี สีฝุ่น ดินสอสี สีเทียน ผ้าสาหลี่ แป้ง กาวแผ่น กระดาษแข็ง ซอล์ก ลวดกำมะหยี่หรือลวดชนิดต่างๆ ฯลฯ
2. วัสดุเหลือใช้ อาทิเช่น กล้องกระดาษ ถ้วยไอศกรีม จุกไม้ก๊อก ฝาน้ำอัดลม กระจกกระดาษหนังสือพิมพ์ ขวดพลาสติก เศษผ้า หลอดกาแฟ หลอดด้าย กระดาษห่อของขวัญ บัตรเชิญ เกล็ดปลา ลวดผูกถุงขนม ฯลฯ

3. วัสดุท้องถิ่น อาทิเช่น ใบไม้ กะลา เปลือกมะพร้าว ก้านกล้วย ก้านมะพร้าว ใบตอง ใบมะพร้าว ดอกกรรณิการ์ ดอกอัญชัน ฟาง เปลือกหอย ดิน หิน ทราย ฯลฯ

นอกจากนั้นได้กล่าวถึงสื่อที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมประดิษฐ์เศษวัสดุ ได้แก่ กล้องกระดาษ ต่างๆ หลอดด้าย เศษผ้าต่างๆ เศษไหมพรม ลวดชนิดต่างๆ ฟาง อับยา ขวดพลาสติก กระป๋องนม กิ่งไม้แห้ง หรืออาจเป็นเศษวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น

สมจินต์ มนูญศิลป์ (วรารัตน์ ฐมาลา. 2553: 76; อ้างอิงจาก สมจินต์ มนูญศิลป์. 2530: 1 - 2) เสนอไว้ว่าได้จากของเหลือใช้ในชีวิตประจำวัน กล้องยาสีฟัน กล้องสบู่ แกนกระดาษชำระ ขวดพลาสติก และอีกแหล่งหนึ่งคือ วัสดุเหลือใช้ ที่ได้จากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น โรงงานทอผ้า จะมีแกนหลอดด้ายที่เป็นกระดาษหรือพลาสติก หรือเศษผ้า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของต่างๆ ได้

ศิริลักษณ์ ศรีกมล (2535: ข- ค) แบ่งเศษวัสดุเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ เศษวัสดุจากธรรมชาติและเศษวัสดุเหลือใช้ ซึ่งเศษวัสดุจากธรรมชาติแยกประเภทตามแหล่งกำเนิดได้คือ เศษวัสดุจากพืช ได้จากส่วนต่างๆ ของพืช และเศษวัสดุจากสัตว์ ได้จากวัสดุต่างๆ ส่วนวัสดุเหลือใช้สามารถแบ่งตามที่มาหรือประเภทของวัสดุได้ คือ พลาสติก โลหะ กระดาษทุกชนิด

สัตยา สายเชื้อ (2541: 142-143) แบ่งวัสดุและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในกิจกรรมออกแบบสร้างสรรค์ ได้แก่ วัสดุธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จากพืช หรือสัตว์ และวัสดุสังเคราะห์ ซึ่งเป็นวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยกรรมวิธีต่างๆ เช่น กระดาษ ผ้า พลาสติก หรือโลหะ

สิริพรรณ ดันติรัตน์ไพศาล (2545: 86-87) แบ่งประเภทของวัสดุในการจัดทำศิลปประดิษฐ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ วัสดุจากธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ ดังนี้

1. วัสดุจากธรรมชาติ ได้แก่ วัสดุที่มีหรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ บางชนิดหาได้ง่ายมีอยู่ทั่วไป เก็บเอามาใช้ได้ บางอย่างต้องหาซื้อเพื่อนำมาใช้ เช่น ใบไม้ ก้อนหิน ขี้กบ ดอกไม้ ดิน ขี้เลื่อย กิ่งไม้ ทราย ไม้ไผ่ เมล็ดพืช เปลือกหอย เปลือกปลา ขนนก ฯลฯ

2. วัสดุเหลือใช้ ได้แก่ วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว แต่สามารถนำกลับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีก แหล่งที่มาของวัสดุเหลือใช้ นั้น

สุพัชราภรณ์ ดาราวลี (2552: 35) แบ่งงานศิลปะประดิษฐ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ดพืช เปลือกหอย ฯลฯ และวัสดุที่เป็นของเหลือใช้ เช่น กล้องยาสีฟัน เศษผ้า ไม้ไอศกรีม ฯลฯ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า งานศิลปะประดิษฐ์แบ่งเป็นงานประดิษฐ์ที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ วัสดุที่ได้มาจากธรรมชาติหรือสิ่งที่เกิดเองตามธรรมชาติ เช่น จากพืช สัตว์ ก้อนหิน ดิน ทราย เป็นต้น และวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่สะสมไว้ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษห่อของขวัญ กระดาษแมกกาซีน กระดาษแข็งจากกล่องกระดาษ กระป๋องนม กระป๋องแป้ง กล้องยาสีฟัน หลอดด้าย เศษไม้ เศษผ้า ฝาขวด น้ำอัดลม ริมบั้น ฯลฯ ซึ่งแบ่งตามลักษณะของกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ออกเป็นลักษณะผลงานที่เป็นรูปภาพและผลงานที่เป็นสิ่งประดิษฐ์

4. แนวการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ศิลปะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงความสามารถและความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในรูปภาพ หรือสิ่งของ เด็กจะใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่ออธิบายสิ่งที่เขาทำ เห็น รู้สึก และ คิดออกมาเป็นผลงาน การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ให้แก่เด็กจะช่วยให้เด็กมีโอกาสค้นคว้า ทดลอง และสื่อสาร ความคิด ความรู้สึกของตนให้ผู้อื่นและโลกที่อยู่รอบตัวเขาได้เข้าใจ (เยาพา เดชะคุปต์, 2528 : อ้างถึงใน สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. 2545 : 25.)

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545 : 25) เสนอแนวคิดว่าการจัดกิจกรรมศิลปะให้แก่เด็กอนุบาล มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลายประการ คือ

1. จะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะให้ได้ทุกวัน โดยผู้สอนต้องเตรียมอุปกรณ์ที่เด็กต้องการใช้ให้พร้อม เช่น สีเทียน สีน้ำ ดินน้ำมัน และเศษวัสดุต่างๆ ไว้ตามโต๊ะล่วงหน้า
 2. ก่อนให้เด็กเข้าทำกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะ ควรใช้วิธีปล่อยให้เด็กเข้าทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบ ซึ่งอาจจะทำได้หลายๆ วิธี เพื่อให้เด็กเข้ากลุ่มได้ เช่น ผู้สอนอาจถามว่า เมื่อเข้านี้ใครรับประทานข้าวกับผักก็ให้เข้ากลุ่มเดียวกัน แล้วถามอย่างอื่นต่อไป จนเด็กเข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรมได้หมด
 3. การจัดโต๊ะกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะ ควรจัดให้เป็นโต๊ะรวมที่เด็กสามารถล้อมวงกันทำงาน ได้มีโอกาสใช้ของร่วมกัน เช่น โต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีเทียน และโต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีน้ำ เป็นต้น
 4. ตลอดเวลาที่เด็กทำงาน จะต้องเดินดูเด็ก เพื่อคอยเขียนชื่อหลังกระดาษและคอยให้กำลังใจเด็ก แต่ไม่มีหน้าที่ไปชี้แนะ ว่าให้เด็กทำอะไร
 5. หากเด็กทำเศษวัสดุหล่น ควรแนะนำให้เด็กเก็บเองทุกครั้ง
 6. หากเด็กทำงานไม่ถูกต้อง ต้องไม่บอกให้เด็กแก้ไขอย่างไร ตรงไหน แต่จะใช้คำถามที่จะช่วยให้เด็กได้คิดหาคำตอบเอาเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภูมิใจและมีความมั่นใจในตนเอง
 7. หากพบว่าเด็กคนหนึ่งคนใดชอบเล่นอยู่ที่เดียว โดยไม่ยอมลุกให้ที่คนอื่น ๆ บ้าง ต้องให้คำแนะนำแก่เด็กให้รู้จักการแบ่งปัน และแนะนำให้ทำกิจกรรมต่อไปในวันรุ่งขึ้น
 8. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรตรวจผลงานเด็ก เพื่อดูพัฒนาการทางภาษาและจินตนาการ กับความคิดสร้างสรรค์
 9. ไม่ควรมองผลงานของเด็กด้วยความขบขัน แต่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลงานที่เด็กตั้งใจทำนั้นมีค่าเสมอ
 10. เมื่อใกล้จะหมดเวลา ต้องให้เด็กเก็บของเข้าที่เองทุกครั้ง
- สัตยา สายเชื้อ (2541: 15) เสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. จัดเนื้อหาและหลักสูตร เน้นให้เด็กมีโอกาสจัดกระทำ (Manipulation) เพราะเด็กในวัยนี้จะเรียนรู้โดยอาศัยประสาทสัมผัส การรับรู้ การเคลื่อนไหว (Sensory-Motor) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา รวมทั้งสัมผัสและต้องให้เห็นสิ่งต่างๆ

2. การจัดกิจกรรมควรเน้นพัฒนาประสาทสัมผัสให้มากที่สุด กิจกรรมกระตุ้นให้คิดและจัดกระทำหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งสัมผัสและต้องให้เห็นสิ่งต่างๆ ทั้งประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งช่วยให้เกิดสิ่งใหม่ๆ รอบตัว

3. ในทัศนะของเพียเจต์ การเลือกวัสดุโดยเด็กมีโอกาสสัมผัสหรือจับต้องสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น หิน ดิน ทราย น้ำ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยเป็นสื่อพัฒนาประสาทรับรู้การเคลื่อนไหวของเด็กให้เข้าใจในสภาพความจริงของวัตถุ เช่น เรื่อง น้ำหนัก เนื้อสารจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับโครงสร้างอื่น จึงให้เด็กได้จัดทำเพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสมากที่สุด

สุพัชราภรณ์ ดาราวลี (2552: 37) กล่าวว่า การจัดสร้างสรรคศิลป์มีประโยชน์มาก เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความละเอียดประณีตและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สิ่งสำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ต้องคำนึงถึงพัฒนาการ ความต้องการ และธรรมชาติของตัวเด็ก การจัดกิจกรรมต้องสามารถยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเองได้มากที่สุด

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแนวการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเน้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสให้มากที่สุด ครูผู้สอนควรคำนึงถึงการเตรียมสื่ออุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะของเด็กให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยและความสามารถของเด็ก กิจกรรมต้องกระตุ้นให้คิดและจัดกระทำหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยครูจะใช้คำถามที่จะช่วยให้เด็กได้คิดหาคำตอบเอาเอง

5. บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

นักการศึกษาได้ให้แนวทางและกำหนดบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะและศิลปะประดิษฐ์ ไว้ ดังนี้

ฮิลเดอร์แบรนด์ (สุพัชราภรณ์ ดาราวลี. 2552: 37; อ้างอิงจาก Hilderbrand. 1975: 228 - 229) กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะไว้ 10 ข้อ ดังนี้

1. เน้นกระบวนการของเด็กมากกว่าคำนึงถึงผลงานที่เด็กทำ
2. สนับสนุนการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยหลีกเลี่ยงการให้เด็กลอกเลียนแบบหรือวาดภาพระบายสีจากภาพในสมุดภาพ เพราะทำให้เด็กไม่ได้ใช้ความคิดอิสระ
3. ชื่นชมในผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก
4. วางแผนและเตรียมกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เด็กสามารถหยิบได้ง่าย และสะดวกในการใช้

6. หลีกเลียงคำถามที่ว่า “กำลังทำอะไรอยู่” หรือ “เดาว่าสิ่งที่เด็กทำคืออะไร”
7. ฝึกฝนและแนะนำให้เด็กได้ลองฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักแสดงออกและมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย
8. ให้คิดว่ากิจกรรมทางด้านศิลปะมีความสำคัญเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์ในการเขียน และการอ่าน
9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะ เช่น เรื่องสี ขนาด และรูปร่างของภาพ
10. อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะแก่เด็ก

กรวิภา สรรพกิจจำนง (2531: 25-26) สรุปบทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ไว้ดังนี้

1. เตรียมจัดโต๊ะเรียนและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนเด็กเข้าทำกิจกรรม
2. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรจัดกิจกรรมไว้หลายๆ อย่าง
3. ครูต้องพยายามให้เด็กได้ทำกิจกรรมหมุนเวียนไปให้พอเหมาะกับเวลาที่กำหนด และให้ทำอย่างน้อย 2 กิจกรรม แล้วจึงไปเล่นตามมุมต่างๆ ในห้องเรียนได้
4. เมื่อทำงานเสร็จแล้วทุกคนต้องเก็บวัสดุและเครื่องมือที่ใช้ให้เข้าที่ดูแลห้องให้สะอาด
5. ให้ทำงานกลุ่มอย่างมีระเบียบ
6. พยายามหาวิธีให้เด็กได้ทำกิจกรรมหลายกิจกรรมมิใช่เลือกทำเพียงกิจกรรมเดียว
7. ชมเชยให้กำลังใจเด็ก และช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรม ให้ได้รับผลสำเร็จบ้างตามสมควร

8. นำผลงานติดป้ายนิเทศโดยการหมุนเวียนผลงานต่างๆ ของเด็กให้ครบทุกคน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 77) กล่าวถึงบทบาทของครูศิลปะไว้ว่า ครูคือบุคคลที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอนศิลปะ เพราะครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการประดิษฐ์ คิดค้น และผลิตผลงานออกมา งานศิลปะสำหรับเด็กจะสำเร็จลุล่วงด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับครูทั้งสิ้น

เบญญา แสงมลิ (2545: 63) กล่าวว่าบทบาทของครูในเรื่องการจัดกิจกรรมศิลปะ คือ การสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการเจริญเติบโตของเด็กถึงขีดสุด การจัดตั้งที่ทำหยา กระตุ้นและให้โอกาสสำหรับการเริ่มต้นของความซาบซึ้งในสิ่งสวยงาม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของเด็ก

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ครูควรให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าผลงานของเด็ก ให้โอกาสในการคิด การกระทำ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในทุกๆ ด้านจากกิจกรรมศิลปะ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

ฐิติพร พิชญกุล (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบรายบุคคลมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริยา พันโสรี (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาการแสดงออกของพื้นฐานทางศิลปะของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงออกของพื้นฐานทางศิลปะมีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน ด้านเส้น รูปทรง สี และกรอบความคิดของภาพทุกด้านแตกต่างจากก่อนการจัดกิจกรรม และเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเพียงบางด้าน

ปริยานุช จุลพรหม (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภรัตน์ กาญจนมณีเสถียร (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นจากบิดามารดาที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพัชราภรณ์ ดาราวลี (2552: 54) ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการทำงานประสานสัมพันธ์กันระหว่างมือกับตา ด้านการทำงานด้วยกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กช่วยเหลือตนเอง อยู่ในระดับดีมาก และด้านการใช้อุปกรณ์ในการเขียน อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการจัดกิจกรรมพบว่าทั้งโดยรวม และรายด้าน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปว่า การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้น

วรรัตน์ ฐุมลาลา (2553: 59 - 60) ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์มีความสามารถในการแก้ปัญหาเหมาะสมมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะและกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะเป็นสิ่งที่เด็กชื่นชอบ ซึ่งส่งผลดีต่อการเรียนรู้ จึงมีการศึกษาการนำกิจกรรมศิลปะมาเป็นสื่อเพื่อใช้ในการส่งเสริมลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆให้กับเด็ก เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาดังนั้นจึงควรนำกิจกรรมศิลปะมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน

1. ความหมายของนิทาน

วันเนาร์ ยูเด็น (2542: 1 – 2) ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานคือ ชีวิต เรื่องราวในนิทานที่แท้จริงเป็นเรื่องราวของชีวิต นิทานไม่ใช่เรื่องสำหรับเพียงเพื่อ ฟัง อ่าน เพื่อสนุก หรือรับคำสอนที่แทรกอยู่เท่านั้น

สัณหพัฒน์ อรุณธาริ (2542: 2) ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานคือเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่ หรือเป็นการเล่าสืบต่อกันมา เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินผู้ฟังเป็นสำคัญ และสอดคล้องคุณธรรมคู่ความรู้ประกอบ

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 48) สรุปความหมายของนิทานไว้ว่า

1. เป็นเรื่องราวที่ผูกขึ้น
2. เป็นเรื่องราวที่เล่าจากเป็นสื่อในการถ่ายทอด
3. เป็นบทประพันธ์ที่มีลีลาการเล่าแบบเป็นกันเอง ทำนองการเล่าด้วยวาจา
4. เป็นเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อความบันเทิงใจ และมีสิ่งสอนใจเป็นจุดประสงค์รอง

รอง

กัลยา นิมจิตต์ (2545: 8) ให้ความหมายของนิทานว่า เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา เพื่อให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยแฝงคุณธรรม คติสอนใจ และให้ความรู้สร้างจินตนาการให้กับผู้อ่านและผู้ที่ได้ฟัง นิทานเป็นสื่อที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ของเด็ก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานหมายถึงเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือเป็นนิทานที่แต่งขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน โดยเนื้อเรื่องของนิทานแฝงคุณธรรม คติธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้จะเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กอีกด้วย

2. ความหมายของการเล่านิทาน

พัชรีย์ ไชยะสนธิ (2535: 80) กล่าวว่า การเล่านิทาน หมายถึง การเล่าเรื่องให้เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ อภิปรายซักถาม แสดงข้อคิดเห็นและแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวหรือประสบการณ์รอบตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่า

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 35) กล่าวถึงการเล่านิทานว่าผู้ที่มีความสามารถในการเล่าเรื่องราว ผู้เล่าแต่ละคนมักจะมีลักษณะเด่นพิเศษแตกต่างกัน บางคนใช้เสียงเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจ บางคนอาจใช้ท่าทางประกอบการเล่าแล้วเกิดความสนุกสนาน บางคนสร้างสื่อ หรืออุปกรณ์ช่วยในการเล่าให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ

สรุปได้ว่าการเล่านิทาน หมายถึง วิธีการในการถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กได้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นโดยใช้น้ำเสียง ท่าทางประกอบเรื่องราว สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

3. ประเภทของนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 20 – 22) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทาน แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ 8 ประเภท ได้แก่

1. เทพนิทานหรือเทพนิยาย หรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริงเหนือความเป็นจริงของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่น ๆ จะมีอภินิหารหรือเวทมนต์ ฤทธิ์เดช จากหรือสถานที่ในเนื้อเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษหรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า มีเทวดา มียักษ์ ฯลฯ เป็นต้น

2. นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานตกทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของโบราณวัตถุที่มีเหตุแห่งที่มาของการสร้าง การเกิด ฯลฯ เป็นต้น

3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เลียบเคียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้พึงพิถีพิถันละเอียดรอบคอบและไม่ประมาท ช่วยเหลือและเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถ อดอาจ กล้าหาญ นิทานวีรบุรุษมักเป็นเรื่องราวที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลที่สำคัญ ๆ ไว้ แต่มักสร้างฉากหรือสถานการณ์น่าตื่นเต้นหรือเกินความเป็นจริง เพื่อให้เรื่องราวสนุกสนาน และทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามว่าบุคคลผู้เป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริง ๆ

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้น ๆ ด้วย เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม นกยูงกับนกกา ฯลฯ เป็นต้น

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อโดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือความเป็นจริงลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ ฯลฯ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก และเปรียบเทียบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรมแฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไขเป็นบางครั้ง หรือบางครั้งสอแบบทางอ้อม ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเองมักเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

8. นิทานตลกขบขัน เป็นนิทานที่มีเรื่องราวเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่แต่มีมุขที่ตลกขบขัน สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับไหวพริบ เรื่องราวแปลก ๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความเป็นจริง ฯลฯ เป็นต้น

สัณหพัฒน์ อรุณธารี (2542: 17) กล่าวถึงนิทานว่านิทานมีหลายประเภทด้วยกัน การแยกประเภทของนิทานขึ้นอยู่กับ รูปแบบของนิทานความสำคัญของเรื่องและที่มาของนิทานเป็นสำคัญ ซึ่งจะขอแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา
2. นิทานท้องถิ่น
3. นิทานเทพนิยาย

4. นิทานตลกขบขัน
5. นิทานสร้างเสริมคุณธรรม
6. นิทานเรื่องเกี่ยวกับสัตว์
7. นิทานที่ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
8. นิทานส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานมีหลายประเภท สามารถแบ่งได้ตามลักษณะของเรื่อง ความสำคัญของนิทาน ตามแต่ยุคสมัยโดยใช้เกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไป

4. จุดประสงค์ของการเล่านิทาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 11 - 12) กล่าวว่า การเล่านิทานให้เด็กฟังนั้นมีเป้าหมายสำคัญ อยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. ให้เด็กได้พัฒนาภาษาและความคิด การเล่านิทานจึงไม่ควรมาจากครูคนเดียว ครูควรให้เด็กเป็นผู้เล่านิทานเองด้วย เพราะการให้เด็กเล่านิทานเองจะช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึง ความรู้สึก ขยายความคิดของตนให้กระจ่าง และพัฒนาทางภาษา หากครูเล่าเองควรมีการถามตอบ โต้ที่ให้เด็กคิดระหว่างการเล่านิทานด้วย

2. สร้างความรักการอ่านและหนังสือให้กับเด็ก เวลาเล่านิทานเป็นเวลาที่สร้างความ สนใจในการอ่านและหนังสือให้กับเด็กมาก ครูควรเตรียมให้พร้อมโดยการอ่านนิทานเล่มที่จะเล่าให้ เข้าใจ จำได้เวลาอ่านให้เปิดหนังสือเสมอตาเด็ก ตาครูจับที่เด็กคอยสังเกตคอยตั้งคำถามเป็นช่วงๆ เพื่อช่วยให้เด็กทบทวนรายละเอียดและต้นตอที่จะฟังอยู่เสมอ เวลาเล่านิทานควรจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 4 - 5 คน ถ้าไม่ได้ก็ให้เด็กนั่งเป็นวงเห็นหน้าครูชัดเจน และครูเห็นเด็กทุกคน ถ้าเด็กรู้สึกเพลิดเพลิน กับนิทานจากหนังสือที่ครูเล่าเด็กจะชอบและสนใจที่จะอ่านหนังสือด้วยตนเอง สิ่งนี้เป็นจุดเริ่มต้น ของการสร้างนิสัยรักการอ่าน และความรักหนังสือที่ดี

3. สร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายให้กับเด็ก จุดประสงค์ของการเล่านิทาน คือ การสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก ทั้งทางด้านสังคม อารมณ์ คุณธรรม หรือแม้แต่การพัฒนาสติปัญญา ก็สามารถใช้นิทานเป็นสื่อของการเรียนรู้ได้ จุดสำคัญที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ของการเรียนรู้นั้น นอกจากเนื้อหาของนิทานตรงประเด็นแล้ว บรรยากาศในการเล่ามีความสำคัญมาก ผู้เล่าที่ดีต้อง สนุกกับการเล่านิทาน และสามารถสื่อสารเรื่องราวให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นที่จะฟัง ใน ขณะเดียวกันต้องหยุดถามเป็นระยะๆ หรือให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทาน โดยเฉพาะประเด็นที่ ต้องการให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ การเล่านิทานอาจเล่าซ้ำได้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ถ่ายโยงข้อมูลใหม่ เปรียบเทียบเพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทฤษฎีของเพียเจต์ที่ว่าด้วยการคิดเพื่อการ พัฒนาความรู้ใหม่

สรุปได้ว่า จุดประสงค์ของการเล่านิทาน คือ ใช้นิทานเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยพัฒนา ด้านภาษา ด้านความคิด ด้านอารมณ์และจิตใจ สร้างสมาธิ ปลูกฝังจริยธรรม ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

5. คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 59 - 62) กล่าวว่าการเล่นนิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กสนใจในการเรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นอกจากนี้ยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสัมพันธ์ ผล ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว จะช่วยให้เด็กสมความปรารถนาและมีความสุข กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ นิทานมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กดังนี้

1. เป็นเครื่องมือในการสอนที่มีประสิทธิภาพในการชักจูงให้ผู้เรียนได้คล้อยตามเป็น ตัวกระตุ้นและแรงจูงใจในตัวผู้เรียน ทั้งยังเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก ซึ่งมี ผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้เรียน

2. เป็นเครื่องกระตุ้นและโน้มน้าวให้เด็กเปิดใจที่จะยอมรับพฤติกรรมด้านต่างๆ และ ตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็กด้วย

3. เป็นตัวแทนในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก

นอกจากนี้ นิทานมีประโยชน์และคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก นิทานช่วยเสริมสร้าง พัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคมและสติปัญญา ให้เหมาะสมกับพัฒนาการ ตามวัย และยังช่วยปรุงแต่งบุคลิกภาพ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามตัวแบบในนิทานที่เด็ก ชื่นชอบ รวมทั้งยังเปิดโลกจินตนาการให้กว้างไกล และมีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลรอบข้าง เป็ นเครื่องกระตุ้นให้เด็กยอมรับพฤติกรรมต่างๆ และเป็นต้นแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรม และ บุคลิกภาพของเด็ก

ภาวดี ศรีประยูร (2542: 30) กล่าวถึงคุณค่าของนิทานต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ให้ความบันเทิงใจกับเด็กๆ ทำให้ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ทำให้เด็กกล้าแสดงออก

2. นิทานใช้นำเข้าสู่บทเรียน

3. นิทานช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดี หรือผิดบางประการของเด็กเกี่ยวกับความเชื่อ ความกลัว และสอนจริยธรรมแก่เด็ก

4. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดพิจารณาแก้ปัญหาได้

5. ใช้นิทานเป็นเครื่องมือฝึกทักษะทางภาษาและกระบวนการคิด

6. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวจจริยาของตนเอง

7. ใช้นิทานส่งเสริมการอ่าน

8. ใช้นิทานเพื่อสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งจะส่งผลไปถึงการปกครอง

เด็ก

สรุปได้ว่า นิทานมีคุณค่าและประโยชน์ คือ เป็นวิธีการให้ความรู้ที่จะทำให้เด็กสนใจเรียนรู้ สามารถจดจำและกล้าแสดงออก ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก จากตัวแบบในนิทานที่เด็กประทับใจ สร้างสมาธิ ผ่อนคลายอารมณ์ สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง

6. เทคนิควิธีในการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

สัทนพัฒน์ อรุณธารี (2542: 25) การเล่านิทานให้สนุกและเป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟังจะต้องฝึกฝนอบรมจนเป็นทักษะ หรือเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวที่มีแต่เดิม หากผู้เล่ามีความต้องการเป็นผู้เล่านิทานที่ดี เก่ง มีความสามารถในการจูงใจเด็กที่เป็นผู้ฟัง ควรที่จะศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ทดลองปฏิบัติ และเล่านิทานให้เด็กฟังอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ

วรรณิ ศิริสุนทร (อภิรดี สีนวล. 2547: 44; อ้างอิงจาก วรรณิ ศิริสุนทร. 2532: 37) นิทานที่สามารถเล่าได้ดีและมีคุณค่าต้องประกอบด้วยกลวิธีการทางละครหรือการระพันธ์ เพื่อความสนุกสนาน ประกอบทั้งความสามารถของผู้เล่านิทาน ซึ่งต้องใช้ภาษาที่สละสลวยเหมาะสมและคงไว้ซึ่งศิลปะในการเล่า อาจแบ่งขั้นตอนการเล่านิทานได้ 4 อย่าง ได้แก่

1. การเลือกเรื่องที่จะเล่า
2. การดัดแปลงเนื้อเรื่อง
3. การเตรียมตัว
4. สถานที่เล่านิทาน

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2533: 104) กล่าวว่า การเล่านิทานให้ดีนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควรผู้เล่าต้องใช้เทคนิคในการเล่าอย่างมาก เพื่อจะทำให้เด็กสนใจ ผู้เล่าต้องมีศิลปะในการเล่า นอกจากนี้ ต้องให้ความรัก ความอดทน ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก บุคลิกภาพและท่าทางของผู้เล่าก็สำคัญ การเล่านิทานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจกับนิทานที่จะเล่าเสียก่อน
2. เลือกคำที่ง่าย ๆ
3. ใช้บทสนทนาจะทำให้เด็กตื่นเต้น
4. หลีกเลี่ยงการบรรยายและคำอธิบายที่ไม่จำเป็น
5. ใช้เสียงแบบสนทนา กัน คือ ช้า ชัดเจน มีหนักเบา
6. จับเวลาให้ดี เว้นตามจังหวะตามอารมณ์ของเรื่อง
7. เวลาเล่าให้เป็นกันเอง ให้ความรักความสนิทสนมอย่างจริงใจ
8. นิทานที่นำมาเล่าให้ยาวพอ ๆ กับระยะความสนใจของเด็ก ประมาณ 15 - 20 นาที
9. มีรูปภาพประกอบอาจเป็นหนังสือภาพ หุ่น จะช่วยให้เด็กสนใจยิ่งขึ้น
10. เวลาเล่นอย่าย่อเรื่องให้สั้นจนขาดความสนุกไป
11. จัดบรรยากาศในห้องให้เหมาะสม

12. อย่าแสดงท่าทางประกอบการเล่ามากเกินไป

13. ขณะเล่าอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่าניתานด้วยก็ได้ เช่น การแสดงท่าทางตามเนื้อเรื่องได้ไม่ควรบ่อยนัก

14. สายตาของผู้เล่าจะต้องกวาดมองเด็กทุกคน

15. หากมีเด็กพูดหรือถามขัดจังหวะควรบอกให้เด็กรอจนกว่าจะจบเรื่อง

16. หลังจากเล่าניתานจบอาจให้เด็กช่วยกันตั้งชื่อเรื่องก็ได้

17. หลังจากเล่าניתานจบควรเปิดโอกาสถามและวิพากษ์วิจารณ์

18. ถ้านิทานเรื่องยาวผู้เล่าอาจเล่าเป็นตอน ๆ ก็ได้

ไพพรรณ อินทนิล (2534: 103 – 106) ผู้เล่าניתานที่มีความสามารถเล่าได้เก่งจะทำให้
นิทานเรื่องที่นำมาเล่ามีชีวิตชีวาสนุกสนานเป็นที่หลงใหลติดอกติดใจของเด็กๆได้ วิธีการดังต่อไปนี้

1. ผู้เล่าควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ไม่กระโดดข้ามไปมา

2. มีเทคนิคประกอบการเล่า

2.1 ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า

2.2 ใช้ท่าทางประกอบการเล่า

2.3 ใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า

2.4 ใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่า

3. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

3.1 บรรยากาศเงียบสงบ

3.2 ผู้ฟังไม่อยู่ในภาวะหิว ร้อน อยากเข้าห้องน้ำ หรือง่วงนอน

3.3 สถานที่สบายสะอาด

3.4 ความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟังแต่ละวัย

4. ควรมีการประเมินผลการเล่าניתาน เพื่อทราบข้อดีข้อบกพร่องของตัวเองเพื่อทำให้
การเล่าניתานครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สิ่งที่น่ามาประเมินคือ

4.1 ผู้ฟังติดตามเรื่องตลอดไหม

4.2 ผู้ฟังแสดงอาการเบื่อหน่ายหรือสนใจเรื่องอื่นมากกว่าหรือไม่

4.3 ผู้ฟังมีปฏิกิริยาตอบสนองมีส่วนร่วมหรือไม่

4.4 เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานและสาระหรือไม่

4.5 ผู้ฟังเข้าใจภาษาที่ผู้เล่าใช้หรือไม่

4.6 การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่าניתานเป็นไปโดยราบรื่นตามเนื้อเรื่องหรือไม่

สรุปได้ว่า การเล่าניתานนั้น ผู้เล่าจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อเรื่องและระยะ
ความสนใจของเด็ก มีสื่อ รูปแบบการเล่าที่แตกต่างกันออกไป สถานที่และเวลา และในการเล่าทุก
ครั้งควรมีการประเมินว่าผู้ฟังมีความสนใจมากน้อยเพียงใดเพื่อนำมาปรับปรุงในการเล่าครั้งต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

เนื่อน้อง สันบุญ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่น หุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 45 คน ผลของการศึกษาพบว่า คะแนนความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองกับวิธีการจัดประสบการณ์การเล่นที่เด็กเล่าเรื่องตามรูป จากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครูปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ประไพ แสงดา (2544: 20 - 22) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชาย – หญิง อายุ 4 - 5 ปี จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของกิจกรรมเสริมการเล่นไม่จบเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

กัลยา นิมจิตต์ (2545: 32) ศึกษารูปแบบการเล่นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยวัดนางนอง จำนวน 200 คน ผลของการศึกษาพบว่า เพศ และอายุของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีรูปแบบการเล่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอาชีพ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับชั้นเรียนของเด็กที่ต่างกัน มีรูปแบบการเล่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปราณี ปรีวาที (2551: 13) ได้ศึกษาการพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการการเล่นและการติดตามผล กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็ก อายุ 5 – 6 ปี โรงเรียนบุรารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นและติดตามผลมีการพัฒนาจริยธรรมหลังการจัดกิจกรรมการเล่นอยู่ในระดับดีมาก แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการการเล่นส่งผลต่อพัฒนาการและความสามารถของเด็กปฐมวัยหลายด้าน เช่น ความสามารถด้านภาษาและการคิด ผู้วิจัยได้นำแนวคิดรูปแบบการเล่นมาใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง ที่มีอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง ที่มีอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
2. แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของ เยาวพา เดชะคุปต์ (2548) สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538) กุลยา ดันติผลาชีวะ (2542) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ ให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1.2 ศึกษาจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหาและแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจากหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

1.3 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เพื่อสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน ให้สอดคล้องกับระยะเวลาและหน่วยการเรียนรู้ที่โรงเรียนกำหนดไว้

1.4 ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมและการเขียนแผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน

1.5 กำหนดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบนิทาน จำนวน 24 กิจกรรม

1.6 สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นจำนวน 24 แผน ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์ เนื้อหา และขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.6.1 ขั้นนำ ครูนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเล่านิทาน ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจและเกิดความคิด พิจารณาตัดสินใจ สร้างผลงานตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์สร้างผลงานตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่กำหนดก่อนเข้าสู่กิจกรรมครูแนะนำกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์

1.6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ด้วยตนเองจากวัสดุอุปกรณ์ตามข้อตกลง สถานการณ์ หรือเงื่อนไขที่กำหนด ด้วยวิธีการต่างๆที่หลากหลาย โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมและกระตุ้นให้เด็กแก้ปัญหาจากการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบนิทาน

1.6.3 ขั้นสรุป เด็กนำเสนอผลงานของตนเองหรือกลุ่ม ครูจัดบันทึกเรื่องราวที่เด็กเล่าเกี่ยวกับผลงาน และร่วมกันสรุปถึงการแก้ปัญหาของเด็กในการสร้างผลงาน

2. วิธีการหาคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน

2.1 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อ ดังนี้

อาจารย์ธีรภรณ์ ภักดี อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

อาจารย์กฤตธัตถุณณ์ ตูห์มาต อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

อาจารย์วรรณภา มังบุแวน หัวหน้าระดับการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบตรงกัน ดังนี้ นิทานที่ใช้ปรับภาษาในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมให้มีความชัดเจนมากขึ้น และปรับเวลาที่ใช้ในการเล่านิทานให้เหมาะสม ไม่ควรนานเกินไป

2.2 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบนิทาน ตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

2.3 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบนิทานที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 15 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนด เนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. การสร้างแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยตามขั้นตอน ต่อไปนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์และบรูเนอร์

2.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและเครื่องมือวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของ บุปผา พรหมสร (2542: 116) เปลว บุริสาร (2543: 81 -83) สุตาวรรณ ะวิสะญา (2544: 75 – 79) อภิรติ์ สีนวล (2547: 81-88) และ आयुพร สาชาติ (2548: 98-100) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย

2.3 สร้างแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะเป็นคำถามสถานการณ์ปัญหา จำนวน 25 ข้อ แล้วนำสถานการณ์จากปัญหาแต่ละข้อ มาสร้างภาพจำนวน 25 ภาพ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้

0 คะแนน แทนการแก้ปัญหาไม่ได้ หมายถึง การแก้ปัญหาที่แสดงความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ ร้องไห้ ตอบว่าไม่รู้หรือไม่ยอมพูด

1 คะแนน แทนการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นช่วยแต่วิธีแก้ปัญหาไม่เหมาะสม หรือเด็กไม่ควรปฏิบัติ

2 คะแนน แทนการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือให้ผู้อื่นช่วยได้อย่างเหมาะสม

2.4 สร้างคู่มือในการดำเนินการใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับแบบทดสอบที่สร้างขึ้น

2.5 วิธีการหาคุณภาพแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

2.5.1 นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล และผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ ดังรายนามต่อไปนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย วรภิเษมสกุล อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรีย์ ร่วมคิด อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขา
การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อาจารย์ดารา วิมลอักษร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2.5.2 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบความสามารถในการ
แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อคำถามของแบบทดสอบมีความ
เหมาะสม และสอดคล้อง

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อคำถามของแบบทดสอบไม่แน่ใจว่า
เหมาะสมและสอดคล้อง

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อคำถามของแบบทดสอบไม่เหมาะสม
และไม่สอดคล้อง

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์ (IOC : Index of
Item Objective Congruence) แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไปจึงถือว่า
ใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526: 89) ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยคิดคำนวณ
คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 จำนวน 20 ข้อและปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตาม
คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ให้
เหมาะสม และให้ข้อแนะนำ ดังนี้

2.5.2.1 ปรับประโยคคำถามให้ได้ใจความชัดเจน เช่น “คุณครูให้กระดาษสองสี
มีสีแดงกับสีชมพู ผู้หญิงและผู้ชายใช้สีไม่เหมือนกัน ถ้ากระดาษไม่พอ หนูจะอย่างไร” แก้ไขเป็น
“คุณครูให้ผู้หญิงใช้กระดาษสีชมพูผู้ชายใช้กระดาษสีแดงแต่กระดาษสีมีไม่พอ หนูจะอย่างไร”

2.5.2.2 ปรับภาพให้สื่อความหมายได้ชัดเจน ได้แก่ การจัดสถานที่แวดล้อมใน
ภาพ การแสดงออกทางอารมณ์

2.5.3 หลังตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความสามารถในการ
แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.5.4 นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการทดลอง
ใช้ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ คือ แต่ละข้อมีคะแนน 0 คะแนน , 1 คะแนน และ 2 คะแนน
ตามลำดับคุณภาพ แล้ววิเคราะห์รายข้อ กับคะแนนรวมทั้งฉบับ

2.5.5 นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มาหาค่าความ
เชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค
(Cronbach's Alpha) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 291) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .09

2.5.6 นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาที่ปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์มาจัดทำสำเนาตามต้นฉบับจริงสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 249) ดังตาราง 2

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

เมื่อ T₁ แทน ความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนการทดลอง
 X แทน การจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
 T₂ แทน ความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการทดลอง

จากแบบแผนการทดลองดังกล่าวผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กในห้องเรียนที่สุ่มได้เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อให้เด็กรู้สึกมีความมั่นใจและกล้าแสดงพฤติกรรมในการแก้ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมจากนิทาน
2. ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหากลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหากลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วัดก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. ดำเนินการทดลองกับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่นิทาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 24 แผน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ พุธ และศุกร์ วันละประมาณ 45 นาที ในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์เวลา 10.00 - 10.45 น. ดังตาราง 3

ตาราง 3 กำหนดการใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

วันที่	แผนกิจกรรม	กิจกรรมศิลปประดิษฐ์
1	ดอกไม้แสนสวย	ทำก้านดอกไม้จากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
2	สร้อยคอเจ้าหญิง	ทำสร้อยสร้อยจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
3	ปาร์ดีหน้ากาก	ทำหน้ากากจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
4	ร่มชูชีพ	ทำหน้ากากจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
5	อู่นแสนอร่อย	ทำอู่นจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
6	กลองของทหาร	ทำกลองจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
7	บ้านหนูพลอย	ทำบ้านจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
8	แตงกวา	ทำแตงจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
9	บัตรอวยพรให้แม่	ทำบัตรอวยพรจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
10	กรอบรูปกับหญิงหนึ่ง	ทำกรอบรูปจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
11	ของขวัญโมบาย	ทำโมบายจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
12	น้องแนนเจ้าระเบียบ	ทำกล่องใส่ของจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
13	กิ้งก้านหรรษา	ทำกิ้งก้านจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
14	ไดโนเสาร์คลายร้อน	ทำพัดจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
15	ขวดส่งเสียง	ทำเครื่องดนตรีจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
16	รถไฟปั่นปั่น	ทำรถไฟจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
17	หุ่นไล่กา	ทำหุ่นไล่กาจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
18	เทียว.สวนสัตว์	ทำหน้าสัตว์จากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
19	กระปุกออมสิน	ทำกระปุกออมสินจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
20	กลิ้งสองทางไกล	ทำกลิ้งจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
21	หมิน้อยกับหมีขาวพิเศษ	ทำหมีขาวจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
22	กล่องเรือผจญภัย	ทำเรือจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
23	ฉันทอยู่ที่ไหน	ทำชิ้นจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้
24	กระถางรักโลก	ทำกระถางจากอุปกรณ์ต่างๆที่กำหนดให้

4. ระหว่างการวิจัยในแต่ละสัปดาห์ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมของเด็กเมื่อครบ 8 สัปดาห์แล้วทำการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา(Posttest) ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนการทดลองอีกครั้ง

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ค่าเฉลี่ยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 73) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 79) ดังนี้

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนนักเรียนแต่ละคน
 ในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาคคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้สถิติดังนี้

2.1 หาความเที่ยงตรงของแบบประเมิน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ พฤติกรรมโดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 210)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการแก้ปัญหา โดยใช้สูตร ครอนบาค (Cronbach) สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2536: 170 -172)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบทดสอบ
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

3. การตรวจสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 104) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

; df = N - 1

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
 D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
 N แทน จำนวนคู่ของคะแนน
 $\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนระหว่าง
 ก่อนและหลังการทดลอง
 $\sum D^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนน
 ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

4. การแปลผลระดับความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย กำหนดการแปลผลโดยภาพรวม ดังนี้ (จิราภรณ์ ส่องแสง. 2550: 68)

ภาพรวมของการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ระดับคะแนนแบบทดสอบ ที่มีคะแนนเต็ม 40 คะแนน เกณฑ์การแปลผล แบ่งเป็นช่วง ดังนี้

คะแนนระหว่าง 30.51 - 40.00 หมายความว่า การพัฒนาความสามารถในระดับดีมาก

คะแนนระหว่าง 20.51 - 30.50 หมายความว่า การพัฒนาความสามารถในระดับดี

คะแนนระหว่าง 10.51 - 20.50 หมายความว่า การพัฒนาความสามารถในระดับพอใช้

คะแนนระหว่าง 0.00 - 10.50 หมายความว่า การพัฒนาความสามารถควรปรับปรุง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลจากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงที (t-distribution)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามจุดประสงค์ของการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดการกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายสถานการณ์ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ระดับความสามารถในการแก้ปัญหารายสถานการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
เล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ก่อนและหลังการทดลอง

สถานการณ์	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ สามารถ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ สามารถ
การทำตุ๊กตาคน	2.38	1.41	พอใช้	5.00	0.71	ดีมาก
การพับเสื้อ	1.54	0.00	พอใช้	3.29	0.71	ดีมาก
การทำเครื่องดนตรี	1.42	0.71	พอใช้	3.17	1.41	ดีมาก
การทำหน้ากากสวมหัว	1.17	0.71	พอใช้	2.96	0.00	ดีมาก
การทำแจกันดอกไม้	2.50	1.41	พอใช้	5.29	0.71	ดีมาก
การทำกระป๋องอมสิน	2.21	0.00		4.88	0.71	ดีมาก
การทำตะกร้าใส่ของ (เปเปอร์มาเช่)	1.33	0.71	พอใช้	2.88	0.71	ดีมาก
การทำการ์ดวันแม่	2.33	1.41		5.38	1.41	ดีมาก
รวม	14.88	6.36	พอใช้	32.85	6.37	ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ
14.88 คะแนน และ 32.85 คะแนน ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.36 และ 6.37
ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่นิทานมีความสามารถในการ
การแก้ปัญหา ก่อนการทดลองอยู่ในระดับพอใช้และหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ก่อนและหลังการทดลอง

การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
เล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ก่อนและหลังการทดลองปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

ความสามารถในการแก้ปัญหา	n	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}_{diff}$	t
ก่อนการทดลอง	24	14.88	6.36		
หลังการทดลอง	24	32.85	6.37	17.97	19.09

$$t_{0.01,23} = 2.499$$

จากตาราง 5 แสดงหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ย เท่ากับ 17.97 คะแนนซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ด้วยความมั่นใจ 95%

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางของการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้กับครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับเด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Porpostive Sampling)

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งจัดกระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละประมาณ 45 นาที ได้รับทั้งสิ้น 24 ครั้งในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 10.00 – 10.45 น. ของทุกวัน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
2. แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทำการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ วันละประมาณ 45 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง(Pretest)
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละประมาณ 45 นาที ได้รับทั้งสิ้น 24 ครั้งในช่วง เวลา 10.00 – 10.45 น.
3. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง(Posttest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชุดเดียวกับแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ โดยใช้สูตร t-test for Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ มีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.88 คะแนน และ 32.85 คะแนน ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.36 และ 6.37 ตามลำดับ โดยความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนทดลองอยู่ในระดับพอใช้ และหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก

2. การเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายแยกเป็นรายข้อได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ปรากฏว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนทดลอง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนิทานเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยชื่นชอบสามารถสร้างจินตนาการมากมาย นิทานจะช่วยเป็นสื่อให้เด็กปรับตัวและเตรียมรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้ดี ดังที่ กุลยา ตันติผลชีวะ (2541: 11-12) ได้กล่าวถึงการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยว่าการเล่านิทานมีอิทธิพลต่อเด็กและเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กมากขึ้น และจิราภรณ์ ส่องแสง (2550: 49) กล่าวว่า การเล่านิทานให้เด็กฟังจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กมากขึ้น นอกจากนี้เนื้อเรื่องจากนิทานที่ครูเล่าซึ่งกำหนดเป็นสถานการณ์ปัญหาให้กับตัวละคร เมื่อเด็กฟังนิทานเด็กจะคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดเป็นปัญหาเพื่อทำกิจกรรมศิลปประดิษฐ์โดยสถานการณ์ปัญหาจากการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ จะทำให้เด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานต้องใช้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาว่าจะต้องทำอะไรผลงานจึงจะสำเร็จ นอกจากนั้นการนำนิทานมาใช้ในกิจกรรมศิลปประดิษฐ์เป็นสิ่งกระตุ้นท้าทาย เด็กจะจินตนาการตามเนื้อเรื่องนิทานและแก้ปัญหาจากสถานการณ์เงื่อนไขในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ขณะเดียวกันก็จะพบปัญหาจากเงื่อนไขสถานการณ์จริงที่ต้องประสบกับการขาดวัสดุอุปกรณ์เพื่อประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เช่น นิทานเรื่องสร้อยแสนสวย เงื่อนไขของสถานการณ์ในนิทานคือสร้อยลูกปัดของเจ้าหญิงขาด เด็กๆ จะต้องทำสร้อยใหม่ให้กับเจ้าหญิงโดยที่แต่ละตะกร้ามีอุปกรณ์ไม่ครบระยะแรกเด็กจะไม่ทำและบอกว่าร้อยไม่ได้เพราะไม่มีเชือกบ้าง ลูกปัดบ้าง แต่เด็กก็สามารถแก้ปัญหาได้โดยที่เดินไปค้นหาอุปกรณ์จากตะกร้าต่างๆจนครบ แต่มีเด็กบางคนได้ทำสร้อยแบบใหม่โดยนำเชือกมาร้อยหลอดดูดเพื่อเป็นสร้อยให้กับเจ้าหญิง เด็กๆ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพราะต้องการช่วยเจ้าหญิง จากนิทานที่ครูเล่าให้เด็กฟังเป็นนิทานที่มีสถานการณ์ปัญหา เมื่อเด็กฟังนิทานแล้วสามารถคิด ตัดสินใจจากสถานการณ์และแก้ปัญหา การเล่านิทานในรูปแบบนี้เป็นการ

ฝึกให้เด็กปฐมวัยได้แก้ปัญหาไปโดยไม่รู้ตัว สอดคล้องกับ นภาพิย สิริกรกาญจนา (2553: 82 - 84) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย และอภิรดี ศรีนวล (2547: 65) ที่ศึกษาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทาน ฉะนั้น พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานเด็ก จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นเนื่องจากเนื้อเรื่องในนิทานจะทำให้เด็กจดจำสถานการณ์ ต่างๆ ได้รับประสบการณ์ในการคิด วิเคราะห์ ซึ่งนำไปสู่การใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาได้เป็น อย่างดี

นอกจากนั้นเมื่อครูจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ในขณะที่ครูจัดกิจกรรมได้ สอดแทรกสถานการณ์ที่เป็นปัญหา จึงทำให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น ช่วยส่งเสริมการ พัฒนาการแก้ปัญหาได้ดีและเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับบรูนิก (อภิรดี ศรีนวล. 2547: 85; อ้างอิงจาก Bruning. 1983: 113 - 114) กล่าวว่า เด็กจะแก้ปัญหาได้ดีถ้าเผชิญกับสถานการณ์ปัญหา ที่สัมพันธ์กับกฎเกณฑ์ และหลักการที่ได้เรียนไปแล้ว นอกจากนั้นความสามารถในการแก้ปัญหานั้น เด็กมุ่งหาวิธีการที่สามารถใช้ในการแก้ไขอุปสรรคหรือสถานการณ์ยุ่งยากที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยไม่ ต้องพึ่งพาผู้อื่น มีจุดมุ่งหมายประการเดียวในการแก้ปัญหาดตนเอง เป็นการค้นพบองค์ความรู้ด้วย ตนเองไม่มีความสับสนยุ่งยากในการคิด การแก้ปัญหาดตนเองมีความง่ายในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งทำ ให้เด็กสามารถแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และความคิดแก้ปัญหาที่ หลากหลาย

ดังนั้นการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ จึงส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสนใจที่จะดู ฟัง และคิดเชื่อมโยงเรื่องราวที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยกิจกรรมที่กำหนดทำให้ผู้เรียนได้ใช้ ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาแก้ปัญหา เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการ เล่านิทาน จึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาดของตนเองสูงขึ้นหลังจากการทดลอง

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่า นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ เด็กทุกคนได้ลงมือทำกิจกรรมแก้ปัญหาดจากสถานการณ์ ต่างๆ ด้วยตนเองจากสถานการณ์ที่ครูกำหนด ครูมีบทบาทกระตุ้นให้เด็กได้คิด ช่วยจูงใจให้เด็ก สนใจร่วมกิจกรรม เด็กมีอิสระในการเลือก ตัดสินใจแก้ปัญหาดทำให้บรรยากาศการเรียนรู้น่าสนใจ และมีการสรุป แลก เปลี่ยนความคิดเห็นโดยครูใช้คำถามนำเป็นการสะท้อนข้อมูลให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์สามารถทำให้เด็กได้รับความรู้ในการแก้ปัญหาด และนำประสบการณ์ไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อแก้ปัญหาดในชีวิตประจำวัน ดังที่ไวโกตสกี (Vygotsky) ได้กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาด จะเกิดขึ้นในสภาวะที่เด็กเผชิญกับ ปัญหาดที่ท้าทาย หรือสถานการณ์ที่กระตุ้นเร้าให้เกิดความคิด ครูมีหน้าที่จัดเตรียมสภาพแวดล้อม หรือสภาวะให้เด็กได้เผชิญกับปัญหาดหรือสถานการณ์ และฝึกให้เด็กมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาด โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่หรือร่วมกันคิด กับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่าจะทำให้เด็กสามารถแก้ปัญหาดนั้นได้ ซึ่งทิสนา แคมมณี (2544: 67)

กล่าวว่า เด็กเกิดกระบวนการคิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ จะทำให้เด็กมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการให้เด็กได้รับประสบการณ์ในการแก้ปัญหา เด็กก็จะสามารถเรียนรู้การแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับอาชัญญา รัตนอุบล (2547: 56) กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ควรเริ่มต้นด้วยการค้นหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามต้องการ มีการร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม ครูมีส่วนช่วยในการกระตุ้นและจูงใจให้เด็กได้ทบทวนประสบการณ์เดิม เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดและปฏิบัติกิจกรรม มีความเป็นอิสระในการคิดเพื่อที่จะแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบนิทาน จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแก้ปัญหา เช่น กิจกรรมกลองจิ้งหรีด ชื่นนำโดยครูกระตุ้นความสนใจโดยการเล่านิทาน เรื่องกลองจิ้งหรีด โดยมีสถานการณ์เงื่อนไขคือทำกลองไปแทนกลองของน้องปอที่ทำจากกระดาษที่ไม่ก็ครั้งก็ขาด ชื่นดำเนินกิจกรรม โดยครูแนะนำอุปกรณ์และใช้คำถาม “ถ้าเด็ก ๆ เป็นน้องปอเด็ก ๆ จะทำกลองอย่างไรให้กลองตีได้นาน ๆ” ชื่นสรุป เด็ก ๆ นำเสนอผลงาน ครูใช้คำถาม “เด็ก ๆ เลือกใช้อะไรบ้างในการสร้างผลงาน” และ “เด็ก ๆ มีวิธีการอย่างไรในการทำกลอง” จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้เด็กได้รับประสบการณ์จากเพื่อน ๆ เพราะมีการนำวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาประดิษฐ์กลองอย่างหลากหลาย เช่น ใช้พลาสติกมาปิดที่หน้ากลองสังกะสีเพื่อให้เหมือนกลอง ใช้ไม้ตีที่ขุดพลาสติกเพื่อให้เกิดเสียงดังบางคนใช้หนังยางเส้นใหญ่มาวางที่ปากกลองสังกะสีแล้วตีให้เกิดเสียง เป็นต้น เด็ก ๆ ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการนำเสนอผลงานของเพื่อน ๆ และข้อคิดเห็นที่ครูเสนอแนะเพิ่มเติม

ดังนั้นการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์จึงช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงเรื่องราวที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ โดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้มาแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน มีกระบวนการสำคัญที่ครูเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้และการแก้ปัญหาลดลงการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์จึงทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการคิดและแสดงพฤติกรรมในการแก้ปัญหา เป็นการฝึกฝนประสบการณ์การแก้ปัญหาให้กับเด็กสามารถนำพฤติกรรมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองมาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กได้ เป็นการวางรากฐานในการแก้ปัญหาต่างๆ ในอนาคตให้กับเด็ก จึงส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหของตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. การจัดกิจกรรมที่นำด้วยนิทานแล้วตามด้วยกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ กับสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย และแก้ปัญหากับสถานการณ์ปัญหาจากนิทานประกอบกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่มีเงื่อนไขที่เป็นปัญหาหรือขาดวัสดุต่างๆที่จะนำมาประดิษฐ์ สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและกระตือรือร้นเป็นอย่างดี

2. การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ พบว่าเนื้อเรื่องของนิทาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เด็กคุ้นเคย รวมถึงสถานการณ์ปัญหาจากนิทานที่ครูเล่าเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กมีความพยายามในการแสดงออกถึงความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อพบกับสถานการณ์ต่างๆในขณะปฏิบัติกิจกรรม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมเด็กได้ร่วมคิดแก้ปัญหากับเพื่อนโดยการพูดคุย ชักถาม เมื่อประสบกับปัญหาต่างๆ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ขณะปฏิบัติกิจกรรมมีการลองผิดลองถูก คุมีบทบาทในการกระตุ้นเด็กเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหา

4. การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์นอกจากจะพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาแล้ว เด็กยังได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านร่างกายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับสายตา ด้านอารมณ์จิตใจ เด็กมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านสังคมจากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในกิจกรรม และการช่วยเหลือแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย ต้องให้อิสระเด็กได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาย่างอิสระ และคำนึงถึงความพร้อมของเด็กปฐมวัย ที่มีช่วงความสนใจสั้น ควรให้กำลังใจเด็กเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการคิดและแสดงออก

2. ครูต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ไม่บังคับกดดันให้เด็กเกิดความเครียด จัดสภาพแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ให้หลากหลายเพียงพอ

3. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ควรมีความยืดหยุ่นขึ้นอยู่กับกิจกรรม ควรจัดเวลาให้เหมาะสม เด็กได้ดำเนินจนสิ้นสุดกิจกรรม และกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ควรมีเงื่อนไขในการประดิษฐ์ที่หลากหลายเพื่อไม่ให้เด็กเบื่อ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัยถึงความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบนิทาน
2. ควรศึกษาวิจัยถึงความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปประดิษฐ์ประกอบการเล่านิทาน เปรียบเทียบกับการจัดกิจกรรมอื่นๆ
3. การจัดห้องเรียนควรมีสื่อ และอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เด็กได้เลือกนำมาใช้ในการทำกิจกรรม
4. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยเลือกทดลองโดยใช้กิจกรรมเล่านิทาน และกิจกรรมศิลปประดิษฐ์

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541, เมษายน). การเล่านิทาน. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(2):10-19.
----- . (2547). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: เอดิสัน
เพรสโปรดักส์.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). การเล่านิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- จิราภรณ์ ส่องแสง. (2550). ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะบูรณาการที่มีต่อความสามารถใน
การแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. .
- ทิตนา แหมมณี; และคณะ. (2536). **หลักการและรูปแบบพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย**.
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..
- ทิตนา แหมมณี. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- ธีรภรณ์ ภักดี. (2550). ผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องน้ำ ตามโครงการ
พระราชดำริที่มีต่อการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- นภาพีย สิริกรกาญจน. (2553). ผลของการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่มีต่อความสามารถ
ในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นุดอนงค์ ทัดบัวขำ. (2540). **บทบาทครูในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย**.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- เนื่อน้อง สันบุญ. (2541). **ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่านิทาน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุบผา พรหมศร. (2542). **ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมการเล่นกลางแจ้งและกิจกรรมเครื่องเล่นสนาม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

- เบญจา แสงมลิ. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2523). จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต.
- ประไพ แสงดา. (2544). ผลการจัดกิจกรรมการเล่นที่ไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. (2547). การพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดทฤษฎีสกีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปริยานุช จุลพรหม. (2547). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เปลว ปุริสาร. (2543). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรใจ สายยศ. (2544). กระบวนการส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรีย์ ไชยะสนิธ. (2535). เอกสารประกอบการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). เทคนิคการเล่น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- เลิศ อานันทนะ. (2523). ศิลปะโรงเรียน. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต.
- . (2535). เทคนิควิธีการสอนศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรัตน์ ฐุมลาลา. (2553). ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2539). **ศิลปะศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2536). "ศิลปะและลูกก่อนวัยเรียน" รวมบทวิจารณ์และทรรศนะทางศิลปะ. **ศิลปะทรรศน์**.
กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- (2526). **ศิลปะศึกษา**. กรุงเทพฯ: วิมลอาร์ต.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2545). **การวัดและการประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพรรณ ดันติรัตน์ไพศาล. (2545). **ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: โปรแกรมวิชาศึกษา
ปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. สุวีริยาสาสน์.
- สมจิต สวชนไพบุลย์. (2541). **เอกสารคำสอนวิชา กว. 571 ประชุมปฏิบัติการการสอน
วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ ปรีปุณณะ. (2542). **นิทานความสำคัญและประโยชน์**. ราชบุรี: สถาบันราชภัฏจอมบึง.
- สันทพัฒน์ อรุณธารี. (2542). **นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย**. โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์. ภูเก็ต: สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- สัตยา สายเชื้อ. (2541). **กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุดาวรรณ ระวิสะญา. (2544). **ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเน้น
เครื่องกลอย่างง่าย**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2526). **เอกสารการสอนชุดวิชาการเสริมสร้างประสบการณ์
ชีวิต ระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 8**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อภิรดี สีนวล. (2547). **ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
เล่นนิทานฉงน**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2545). **ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ไย้ไหม ครีเอทีฟ กรุ๊ป.
- อายุพร สาชาติ. (2548). **พฤติกรรมในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การแสดงบทบาทสมมติ**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรชา วรวิทย์. (2526). **การตัดสินใจแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรพรรณ พรสีมา. (2543). **การวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยแผนงาน สร้างสรรค์ แก้ปัญหาทำ
อย่างไร**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาทักษะการคิด.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์
- ภาพกิจกรรมการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบศิลปประดิษฐ์

แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา

ชื่อกิจกรรม ดอกไม้แสนสวย

ประเด็นปัญหา ช่วยกันคิดหาวิธีทำก้านดอกไม้จากอุปกรณ์ต่างๆที่คุณครูให้

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
2. เพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหาในการประดิษฐ์สิ่งที่ต้องการได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทานเรื่องดอกไม้แสนสวยให้เด็กฟัง
2. ครูแนะนำอุปกรณ์และสนทนาเกี่ยวกับปัญหา เช่น ครูลืมนำเอาตะเกียบมาให้ เด็กๆคิดว่าเราจะทำอย่างไรดี

จะทำอย่างไรดี

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้เด็กแบ่งกลุ่มและนำอุปกรณ์ไปปฏิบัติ (ซึ่งอุปกรณ์นั้นจะมีไม่ครบ) เช่น
 - กลุ่มที่ 1 ขาดตะเกียบ
 - กลุ่มที่ 2 ขาดกาว
 - กลุ่มที่ 3 ขาดรูปภาพดอกไม้
 - กลุ่มที่ 4 ขาดใบไม้
2. ครูจัดวางอุปกรณ์ทดแทนวางไว้ให้เด็กๆมาหยิบไปใช้ในการแก้ปัญหา
3. เด็กลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระ

ขั้นสรุป

1. เด็กๆนำเสนอผลงาน จากนั้นครูถามถึงปัญหาของกลุ่ม และวิธีการแก้ไขปัญหานั้น โดยใช้

คำถามดังต่อไปนี้

- กลุ่มที่ 1 ปัญหาคือขาดตะเกียบ และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
 - กลุ่มที่ 2 ปัญหาคือขาดกาว และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
 - กลุ่มที่ 3 ปัญหาคือขาดรูปภาพดอกไม้ และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
 - กลุ่มที่ 4 ปัญหาคือขาดใบไม้ และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
2. เด็กๆและครูร่วมกันสรุปถึงผลงานและการแก้ปัญหาของเด็กๆทุกกลุ่ม
 3. นำผลงานไปจัดแสดง
 4. เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

อุปกรณ์

1. ดอกไม้กระดาษ
2. จานกระดาษ
3. สีเทียน
4. กระดาษสี
5. ตะเกียบ
6. เทปใส
7. กาว
8. ไม้ไอศกรีม
9. สีเมจิก
10. กระดาษหนังสือพิมพ์
11. กรรไกร
12. กระดาษ A4

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของเด็ก
2. สังเกตการแก้ปัญหาของเด็กขณะทำกิจกรรม
3. ผลงานเด็ก

ภาคผนวก

นิทานเรื่องดอกไม้แสนสวย

“เช้าวันเสาร์ที่สดใสคุณแม่ชวนหนูนิดไปเยี่ยมคุณยายที่ป่วยอยู่ที่บ้าน หนูนิดจึงบอกกับคุณแม่ว่าเราควรจะไปทำอะไรไปเยี่ยมคุณยายกันดีกว่า คุณแม่เห็นด้วยกับความคิดของหนูนิดคุณแม่จึงบอกกับหนูนิดว่า เดี่ยวแม่จะไปทำแกงจืดร้อนๆไปให้คุณยายรับประทานดีกว่า หนูนิดก็บอกกับคุณแม่ว่า หนูนิดจะไปทำดอกไม้สวยๆไปให้คุณยายดีกว่าค่ะ หนูนิดจึงรีบไปหาอุปกรณ์ต่างๆมาทำดอกไม้ไปเยี่ยมคุณยาย เมื่อหนูนิดทำดอกไม้เสร็จจึงเอาดอกไม้ไปให้คุณแม่ดู คุณแม่ชื่นชมในความสวยของดอกไม้ที่หนูนิดทำขึ้น แต่คุณแม่บอกกับหนูนิดว่าถ้าดอกไม้ของหนูนิดมีก้านก็ควรจะเอาไปใส่ไว้ในแจกันสวยๆได้แน่นอน หนูนิดเห็นด้วยกับคุณแม่แต่ว่าหนูนิดจะใช้อะไรทำก้านดอกไม้ดีหละ”

แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบศิลปะประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา

ชื่อกิจกรรม บัตรอวยพรวันแม่

ประเด็นปัญหา การช่วยกันคิดหาวิธีทำบัตรอวยพรจากอุปกรณ์ต่างๆที่คุณครูให้
จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
2. เพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหาในการประดิษฐ์สิ่งที่ต้องการได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทานเรื่องบัตรอวยพรวันแม่ให้เด็กฟัง
2. ครูแนะนำอุปกรณ์และสนทนาเกี่ยวกับปัญหา เช่น ครูลืมนำเอาสีเทียนมาให้ เด็กๆคิดว่าเราจะทำอย่างไรดี

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้เด็กแบ่งกลุ่มและนำอุปกรณ์ไปปฏิบัติ (ซึ่งอุปกรณ์นั้นจะมีไม่ครบ) เช่น
 - กลุ่มที่ 1 ขาดรูปภาพแม่
 - กลุ่มที่ 2 ขาดกระดาษรูปหัวใจ
 - กลุ่มที่ 3 ขาดสีเทียน
 - กลุ่มที่ 4 ขาดกระดาษการ์ด
2. ครูจัดวางอุปกรณ์ทดแทนวางไว้ให้เด็กๆมาหยิบไปใช้ในการแก้ปัญหา
3. เด็กลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระ

ขั้นสรุป

1. เด็กๆนำเสนอผลงาน จากนั้นครูถามถึงปัญหาของกลุ่ม และวิธีการแก้ไขปัญหานั้น โดยใช้คำถามดังต่อไปนี้

- กลุ่มที่ 1 ปัญหาคือขาดรูปภาพแม่ และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
 - กลุ่มที่ 2 ปัญหาคือขาดกระดาษรูปหัวใจ และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
 - กลุ่มที่ 3 ปัญหาคือขาดสีเทียน และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
 - กลุ่มที่ 4 ปัญหาคือขาดกระดาษการ์ด และเด็กๆแก้ปัญหาอย่างไร
2. เด็กๆและครูร่วมกันสรุปถึงผลงานและการแก้ปัญหของเด็กๆทุกกลุ่ม
 3. นำผลงานไปจัดแสดง
 4. เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

อุปกรณ์

1. กระดาษการ์ด
2. กระดาษรูปหัวใจ
3. รูปภาพแม่
4. สีเทียน
5. กาว
6. เทปใส
7. กรรไกร
8. กระดาษ 100 ปอนด์
9. สีเมจิก
10. กระดาษสี
11. เชือก
12. กระดาษ A4
13. ลังกระดาษ

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของเด็ก
2. สังเกตการแก้ปัญหาของเด็กขณะทำกิจกรรม
3. ผลงานเด็ก

ภาคผนวก

นิทานเรื่องบัตรอวยพรวันแม่

ใกล้ถึงวันแม่แล้วหนูจอยคิดที่จะประดิษฐ์สิ่งของให้คุณแม่ หนูจอยคิดอยู่หลายวันแล้วว่าจะประดิษฐ์อะไรดีแต่หนูจอยก็คิดไม่ออกสักที วันหนึ่งหนูจอยเดินผ่านร้านขายหนังสือหนูจอยเลยแวะเข้าไปในร้านหนังสือเผื่อจะได้ความคิดว่าจะประดิษฐ์อะไรให้คุณแม่ในวันแม่ดี และแล้วหนูจอยก็หันไปเห็นบัตรอวยพรวันเกิด หนูจอยเดินไปหยิบบัตรอวยพรวันเกิดขึ้นมาดูแล้วก็พูดกับตัวเองว่า “นี่ก็ออกแล้วว่าจะประดิษฐ์อะไรให้คุณแม่ดี” หนูจอยรีบเดินกลับบ้านขึ้นไปบนห้องจัดเตรียมอุปกรณ์ เพื่อที่จะทำบัตรอวยพรวันแม่ หนูจอยเตรียมกระดาษสี สิ่งของต่างๆที่จะมาประดับตกแต่งบัตรอวยพรวันแม่ เมื่ออุปกรณ์ครบแล้วหนูจอยก็ลงมือประดิษฐ์ทันที เมื่อบัตรอวยพรวันแม่เสร็จหนูจอยก็นั่งมองและคิดกับตัวเองว่า ถ้าเราทำแบบนี้ก็เหมือนกับบัตรอวยพรทั่วไปจะทำอย่างไรดีเพื่อให้รู้ว่านี่คือบัตรอวยพรของคุณแม่หนูจอย

ภาพกิจกรรม

ตะกร้าอุปกรณ์

ตะกร้าที่ 1 ขาดตะเกียบ

ตะกร้าที่ 2 ขาดกาว

ตะกร้าที่ 3 ขาดดอกไม้

ตะกร้าที่ 4 ขาดใบไม้

ภาพกิจกรรม

กลุ่มที่ 1 เริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ไม้ไอศกรีมแทนก้านดอกไม้

กลุ่มที่ 2 เริ่มทำกิจกรรมโดยใช้สก็อตเทปใสแทนกาว

ภาพกิจกรรม

กลุ่มที่ 3 เริ่มทำกิจกรรมโดยนำกระดาษ A4, กระดาษสี มาวาดภาพดอกไม้
และบางคนใช้จานกระดาษมาทำดอกไม้

กลุ่มที่ 4 เริ่มทำกิจกรรมโดยใช้กระดาษสี, กระดาษ A4 มาตัดเป็นใบไม้

ภาพกิจกรรม

ตะกร้าอุปกรณ์

ตะกร้าที่ 1 ขาดรูปภาพแม่

ตะกร้าที่ 2 ขาดรูปหัวใจ

ตะกร้าที่ 3 ขาดสีเมจิก

ตะกร้าที่ 4 ขาดกระดาษการ์ด

ภาพกิจกรรม

กลุ่มที่ 1 เริ่มทำกิจกรรมโดยใช้สีเทียนวาดภาพแม่ของตนเอง
แต่มีบางคนที่ได้ไปหยิบภาพแม่ของกลุ่มอื่นมา

กลุ่มที่ 2 เริ่มทำกิจกรรมโดยตัดกระดาษสี, กระดาษA4 เป็นรูปหัวใจ

ภาพกิจกรรม

กลุ่มที่ 3 เริ่มทำกิจกรรมโดยใช้สีเมจิกมาตกแต่งบัตรอวยพร

กลุ่มที่ 4 เริ่มทำกิจกรรมโดยบางคนหยิบกระดาษ 100 ปอนด์ บางคนหยิบกระดาษสี
บางคนหยิบกระดาษ A4 มาแทนกระดาษการ์ด

ภาพกิจกรรม

ภาพบนและล่าง เด็กๆแต่ละคนออกมาเลือกอุปกรณ์ในตะกร้าที่คุณครูเตรียมไว้ให้

ภาคผนวก ข

- คู่มือแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย (อายุ 5-6 ปี)
- แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย

คู่มือแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ 5-6 ปี)

ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นสถานการณ์ปัญหาที่เด็กจะต้องแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น โดยการตอบคำถาม และผู้ทดสอบทำการบันทึกคำตอบก่อนนำมาวิเคราะห์ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ จำนวน 20 ข้อ

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

ข้อละไม่เกิน 1 นาทีและทำการจดบันทึกพร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ข้อต่อไปอีก 1 นาทีรวมเป็นข้อละ 2 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบ 20 นาที

วิธีดำเนินการทดลอง

1. เตรียมการ

1.1 ผู้ดำเนินการทดสอบศึกษาแบบทดสอบการแก้ปัญหาและคู่มือ ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นธรรมชาติ เพื่อให้เด็กสนใจและตั้งใจฟังคำถาม

1.2 จัดเตรียมสถานที่ทดสอบสำหรับสอบเด็กเป็นรายบุคคล

1.3 ผู้ดำเนินการทดสอบสร้างความคุ้นเคยกับเด็กในกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การพูดคุยกับเด็ก

1.4 ดำเนินการทดสอบโดยทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล

2. วิธีดำเนินการทดสอบ ผู้ดำเนินการสอบให้เด็กดูภาพที่ละภาพตามลำดับหมายเลข และใช้คำถาม ดังนี้

ผู้ดำเนินการสอบ : หนูดูภาพนี้ซิคะ ถ้าหนูเป็นเด็กคนนี้ ถ้าหนูจะทำสร้อยคอแต่ไม่มีเชือกหนูจะทำอย่างไร

เด็ก : (คำตอบ)

ในกรณีภายใน 30 วินาที เด็กยังไม่ตอบคำถาม ผู้ดำเนินการทดสอบจะถามอีกครั้งและหลังจากนั้นไม่เกิน 1 นาที ถ้าเด็กไม่ตอบ ถือว่าเด็กแก้ปัญหาไม่ได้

การตรวจให้คะแนน

0 คะแนน เมื่อเด็กแก้ปัญหาไม่ได้ หมายถึง การแก้ปัญหาที่แสดงความรู้สึกรู้สึกอึดอัด กับข้อใจร้องให้ ตอบว่าไม่รู้หรือไม่ยอมพูด

1 คะแนน เมื่อเด็กแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือโดยการขอร้องให้ผู้อื่นช่วยเหลือ

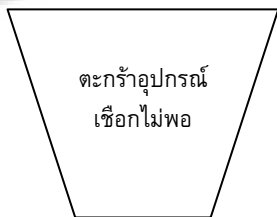
2 คะแนน เมื่อเด็กแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หมายถึง การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือการตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ 5-6 ปี)

1. การทำตุ๊กตาคน

อุปกรณ์

1. กล้องนม
2. กระดาษสี
3. กาว
4. กรรไกร
5. สีเมจิก
6. สีเทียน
7. เชือก
8. ไหมพรม
9. เทปใส

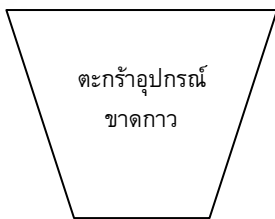
คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. ขณะที่หนูทำกิจกรรมแล้วกาวหมด หนูจะอย่างไร	1. ขาดกาว	
2. ถ้าเชือกที่คุณครูให้มาทำผมคนไม่พอ หนูจะอย่างไร	2. เชือกไม่พอ	
3. ขณะที่หนูวาดภาพแต่สีเมจิกสีดำในตะกร้าไม่มี หนูจะอย่างไร	3. ขาดสีเมจิกสีดำ	

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ5-6 ปี)

2. การพับเสื้อ

อุปกรณ์

1. กระดาษสี
2. กระดาษนิตยสาร
3. กาว
4. กรรไกร
5. สีเมจิก
6. สีเทียน
7. กระดาษ A4
8. ลังกระดาษ
9. เทปใส

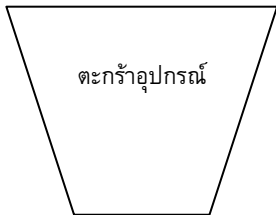
คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. คุณครูให้ติดผลงานลงในกระดาษ แต่กระดาษหมด หนูจะอย่างไร	1. กระดาษหมด	 กระดาษอุปกรณ์ ไม่มีกระดาษ
2. คุณครูให้ติดผลงานลงในกระดาษ แต่กาวไม่มี หนูจะอย่างไร	3. ขาดกาว	 กระดาษอุปกรณ์ ขาดกาว

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ5-6 ปี)

3. การทำเครื่องดนตรี

อุปกรณ์

1. ขวดน้ำพลาสติก
2. กระดาษสี
3. กาว
4. เมล็ดถั่วเขียว
5. สีเมจิก
6. สีเทียน
7. ข้วสาร
8. กระป๋องน้ำอัดลม
9. เทปใส

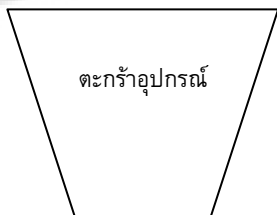
คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. หนูจะทำเครื่องดนตรีแต่เมล็ดถั่วเขียวไม่มี หนูจะทำอย่างไร	1. ไม่มีเมล็ดถั่วเขียว	
2. หนูต้องการเก็บผลงานเข้ากล่อง ผลงานของหนูแต่มีเพื่อนวางไว้ในที่ของหนู หนูจะทำอย่างไร	2. ไม่มีที่วางผลงาน	

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ5-6 ปี)

4. การทำหน้ากากสวมหัว

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง
2. ภาพสัตว์
3. กาว
4. กรรไกร
5. สีเมจิก
6. สีเทียน
7. กระดาษสี
8. เทปใส
9. กระดาษ A4

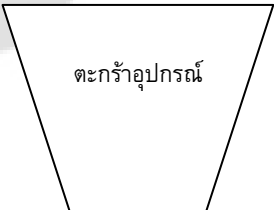
คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. ขณะที่หนูตัดภาพสัตว์แล้วเพื่อนมาชนหนูทำให้ภาพสัตว์ขาด หนูจะ ทำอย่างไร	1. รูปภาพสัตว์ขาด	
2. ถ้าเพื่อนทำน้ำหกใส่ผลงานของ หนูจนเปียก หนูจะทำอย่างไร	2. น้ำหกใส่ผลงาน	

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ5-6 ปี)

5. การทำแจกันดอกไม้

อุปกรณ์

1. ขวดพลาสติก
2. แก้วพลาสติก
3. กาว
4. กระดาษสี
5. สีเมจิก
6. สีเทียน
7. ดอกไม้
8. กรรไกร
9. เทปใส

คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. หนูอยากใช้กาวแต่เพื่อนใช้อยู่หนูจะทำอย่างไร	1. ขาดกาว	
2. หนูจะเดินไปหยิบของแต่เพื่อนวิ่งชนหนู หนูจะทำอย่างไร	2. เพื่อนวิ่งชน	
3. หนูอยากได้กระดาษสีสีแดงแต่เพื่อนไม่ให้ หนูจะทำอย่างไร	3. เพื่อนไม่ให้กระดาษ	

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ 5-6 ปี)

6. การทำกระทงประกอบสิน

อุปกรณ์

1. กล้องนม
2. กล้องกระดาษ
3. กาว
4. กรรไกร
5. สีเมจิก
6. สีเทียน
7. กระดาษสี
8. กระดาษนิตยสาร
9. เทปใส

คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. คุณครูสั่งให้เด็ก ๆ นำกล้องนมมา แต่หนูไม่ได้นำมา หนูจะอย่างไร	1. ไม่ได้เอากล้องนมมา	
2. หนูหีบขวดกาวบนหลังตู้ไม่ถึง หนูจะอย่างไร	2. หีบขวดกาวไม่ถึง	
3. กระดาษสีที่คุณครูให้หมด หนูจะอย่างไร	3. กระดาษสีหมด	

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ5-6 ปี)

7. การทำตะกร้าใส่ของ (เปเปอร์มาเช่)

อุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์
2. สีน้ำ
3. กาว
4. น้ำ
5. ฟองน้ำ
6. สีเทียน
7. กะละมังเล็ก
8. ถ้วย
9. ฟูก้น
10. สำลี

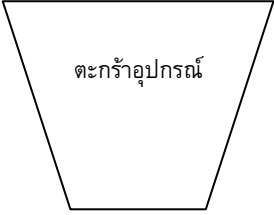
คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. หนูจะระบายสีน้ำแต่ไม่มีฟูก้น หนูจะอย่างไร	1. ขาดฟูก้น	
2. หนูจะทำตะกร้าใส่ของแต่ถ้วยไม่พอ หนูจะอย่างไร	2. ถ้วยไม่พอ	

ข้อสอบสถานการณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย (อายุ5-6 ปี)

8. การทำการ์ดวันแม่

อุปกรณ์

1. กระดาษสี
2. สีเทียน
3. กาว
4. กรรไกร
5. สีเมจิก
6. กระดุม
7. เชือก
8. รูปภาพคุณแม่
9. กระดาษห่อของขวัญ

คำถาม	ปัญหา	ภาพสถานการณ์
1. คุณครูสั่งให้นำรูปภาพคุณแม่มา แต่หนูไม่ได้เอามา หนูจะอย่างไร	1. ไม่มีรูปภาพ	
2. หนูต้องการใช้สีน้ำเงินแต่สีน้ำเงินในตะกร้าหมด หนูจะอย่างไร	2. ขาดสีน้ำเงิน	
3. หนูอยากใช้กาวแต่เพื่อนไข้อยู่ หนูจะอย่างไร	3. อยากใช้กาวแต่เพื่อนไข้อยู่	

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	ญาติ ช่อสูงเนิน
วันเดือนปีเกิด	23 กันยายน 2528
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 844/74 หมู่บ้านกฤษณาปาร์ควิลล์ หมู่ 1 ถนนอุดร-เชียงใหม่ ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอนุบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2547	จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2552	จบปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) การศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2557	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ